

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1996. GADA FEBRUĀRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

47. GADA GĀJUMS Nr. 2. (563.)

KĀ TALANTAM NEPALIKT UZ IEIAS

Latvijā ir izveidojusies vienreizēja kultūrizglītības sistēma, loģiska piramīda, ko šobrīd veido 126 bērnu mūzikas un mākslas skolas, 17 vidusskolas un koledžas un vainago 3 augstskolas: Mākslas, Mūzikas un Kultūras akadēmija. Vēsturiski šī sistēma atrodas Kultūras ministrijas pārziņā.

Ministriju atjaunojot, tika paredzēts uz līdzšinējās Skolu centru bāzes izveidot patstāvīgu strukturvienību - valsts kultūrizglītības centru. Dažādu apstākļu dēļ tas, diemžēl, pagaidam vēl nav paveikts. Bet sekas ik soli jutamas: sava kultūrizglītības likuma izveide kavējas, tikko pieņemtajā Augstskolu likumā un pat jaunajā valsts izglītības koncepcijā kultūrizglītības īpatnā vieta palikusi neizņemta.

Problēmu daudz. Par tām šoreiz sarunā pie Kultūras ministrijas kamina zāles galdā tiekas: E. Dārziņa mūzikas skolas direktore Lolita Detlava, J. Vitola Latvijas Mūzikas akadēmijas rektors Juris Karlsons, KM Skolu centra direktors Jānis Keičs, Latvijas Kultūras akadēmijas rektors Pēteris Laķis, Rīgas lietišķās mākslas koledžas direktors Alvis Lidaks, kultūras ministrs Ojārs Spāriņis, KM Kultūrpolitikas departamenta direktore Vija Virtmane, Latvijas Mākslas akadēmijas rektors Indulis Zariņš.

J. Karlsons: - Tūlīt bez gaŗām runām salīdzināsim mūsu labi izveidoto kultūrizglītības sistēmu ar to, ko paredz topošais jaunais izglītības likums un jau pieņemtais Augstskolu likums. Tur ir pretrunas kā ar to, kas izveidojies, tā ar to, kādu mēs savu sistēmu vēlētos redzēt. Mazs piemērs. Augstskolu likums paredz katedrā 1 profesoru, vairākus docentus. Cik katedrās man ir jāsadala Mūzikas akadēmija, ja pianisma katedrā ir prof. Ilze Graubiņa, Teofilis Biķis, Arnis Zandmanis, stīgu instrumentu katedrā - prof. Māris Villerušs, Eleonora Testeļeca, Valdis Zariņš, Juris Švolkovskis. Tā es varētu saukt visas 14 katedras un 11 nodaļas, un jūs redzētu, ka tas nekādi nepakļaujas valsts izglītības likumdošanā iecerētajai sistēmai. Mēs nevaram būt nofrizēti pēc viena modeļa.

Māksla un kultūra vienmēr ir bijusi tā, kas attira sabiedrību no sārņiem. Ar cilvēku tas notiek no paša sākuma, no skoliņām, kur bērns mācās mūziku, tēlotājmākslu, choreogrāfiju. Viņam ir pavisam cita dzīves uztvere un cita inteliģences pakāpe vēlākajā dzīvē. Negatīvo procesu šajās skolās ir mazāk, bērni veidojas estētiski un ētiski attīstītāki. Kultūrizglītības viena problēma ir jauno talantu izaudzināšana par profesionāļiem. Otra problēma - pietiekama kultūrizglītība vispār izglītojošajās skolās. Cik ir mūzikas folkloras zinātāju? Es nerunāju par speciālistiem, bet vispār. Rezultātu redzam masu medijos: radio, televīzijā, laikrakstos. Cik daudz ko spēlē? Kā atspoguļo? Tirgus attiecības: ko pieprasa, to raidām? Tad man ir jautājums: cik dziesmu svētku mums vēl būs? Un vai tieši tie mūsu tautu neizveda no krīzes situācijas 50-tajos gados? Tātad likumprojektam par kultūrizglītību, manuprāt, ir jābūt divos virzienos. Profesionālā izglītībā nedrīkst sašaurināt vidi, kurā talants veidojas. Neviens nevar uzreiz pateikt: tas būs komponists. Ir vajadzīgi daudzi, liels lauks, kurā notiek selekcija. Otru es atļausos saukt par amatieŗu izglītību jeb kultūrizglītības pamatiem vispārējās izglītības ietvaros.

Profesionālajā izglītībā pastāv jautājums, vai valsts ir ieinteresēta un, ja ir, vai tā spēj nodrošināt savu pasūtīnājumu. Bet vispirms tad ir jājautā, kas ir valsts. Lai cik jocīgi būtu, valsts patiesām ir tauta. Bet sabiedrības konstrukcijā, valsts uzbūve pastāv tikai tāpēc, lai tautas garīgo, tostarp morālo, attīstību veicinātu, nevis degradētu. Likums par kultūras un mākslas izglītību varbūt nāk kopā ar vēl kādu vispārīgāku - likumu par kultūras aizsardzību. Tas nav vajadzīgs, lai norobežotos, bet lai saglabātu Latvijas nākotni. Tie cilvēki, kas rūpējas un domā par to, varētu atcerēties, ka, pirms tiek noslēgti starpvalstu līgumi, ir bijusi iepriekšēja attiecību vēsture: mūsu skolu un augstskolu sadarbība ar daudzām pasaules valstīm. Mūsu starptautiskie panākumi mūzikas konkursos, izstādēs un daudzās citās lietās liecina, ka viena īsta lieta valstī ir saglabājusies - tā ir māksla un kultūra. Mēs domājam, kā to nepazaudēt.

I. Zariņš: - Par jauno Augstskolu likumu. Tas ir labi izstrādāts, bet mākslas augstskolām pilnīgi neder, mums vajag savu, jo mēs esam cita tipa. Viens īsts mūziķis arī ir doktors. Ir taču zinātne un, tā sauktā, radošā zinātne, kurai var pieskaitīt jebkuru kompozīciju mūzikā, mākslā vai tamlīdzīgi.

J. Karlsons: - Parasti mans kolģega saka tādu piemēru. Viņš uzglezno gleznu un ir vienkārši gleznotājs. Par to gleznu kāds uzraksta zinātnisku darbu, un tas ir doktors.

P. Laķis: - Labi, ka neesam sākuši runāt par finanŗu jautājumu, jo, izņemot dziļas žēlabas un patiesas skumjas, neko vairāk mēs te nevaram teikt. Ja mūsu mācību iestādes ir noturējušās šajos apstākļos, tad var cerēt, ka finanŗu jautājums nav pats svarīgākais. Manā izpratnē svarīgākais ir noteiktas vērtību sistēmas veidošana Latvijas sabiedrībā. Mēs visi labi atceramies: padomjlaikos viena vērtību sistēma bija oficiālajai valsts ideoloģijai, bet pārējiem mums katram bija sava vērtību sistēma, pēc kuŗas dzīvojām. 80. gadu beigās nāca vēsturiskais brīnums - ļoti integrējoša vērtību sistēma, bet 1991. g. beigās sākās otrs brīnums - šī kopīgā vērtību sistēma sāka zust. Tipiski Marksa "Kapitāls" garā; nevis moderni saprotot Rietumu sabiedrību, tiek radīta kaut kāda komunistiski atomāra jeb saskaldīta sabiedrība. Karlsons par sevi, es par sevi. Zariņš savā kaktā. Arī socioloģiskie pētījumi pierāda, ka šobrīd atrast kaut cik kopīgi integrējošu vērtību sistēmu Latvijā ir gandrīz neiespējami. Mums ir jāapzinās: politiskā elite, es nedomāju tikai Latvijas - jebkuŗa, nekad vēl nav radījusi nevienu vērtību sistēmu. Tā ir varējusi tikai izmantot to, ko radījusi intelektuālā elite, inteliģence. Es uzskatu, ka mūsu kultūrizglītības, mākslas izglītības sistēma varētu darboties, šādu vērtību sistēmu radot un iedzīvinot. Tā Latvijai ir vienīgā cerība, ja negribam pēc 12-15 gadiem, kā sociologi paredz (prognozē), nonākt Vidusamerikas, Ekvatoriālās Āfrikas vai dažu NVS valstu līmenī.

Es domāju, ka mēs arī nevarēsim mākslas augstskolas apvienot (unificēt) līdz tādai pakāpei, lai tās atbilstu dabzinātniski orientēto augstskolu standartiem. Tas pats attiecas uz vidējo izglītības posmu.

Tīri praktiski varētu secināt: pirms izjaukt pastāvošo sistēmu, vajadzētu parādīt korektu finanŗiālo efektu. Bieži kaut kas tiek nojaukts, lai taupītu naudu, bet izrādās, ka tas ir prasījis vēl vairāk līdzekļu. Latvijas četru neatkarības gadu prakse to spīdoši pierāda. Turklāt korektā sabiedrībā reorganizāciju izdara pēc iztaujas (konsensusa) principa, visām ieinteresētajām pusēm vienojoties par noteiktu kompromisu. Pēdējos 4-5 gados mums ir izveidojusās normālas attiecības ar Kultūras ministriju, es nedomāju, ka šo pārvaldes sistēmu tuvākā laikā būtu vajadzība pārskatīt.

Vēl kāda lieta. Nedraugi Latvijai pārmet par cilvēktiesībām. Manā izpratnē cilvēktiesību pārkāpumu Latvijā nav, bet mēs varam nonākt līdz tiem, ja aimirsīsim vienu būtisku cilvēka tiesību - iegūt izglītību savā zemē. Es nedomāju, ka mēs varētu nodrošināt visu pasaulē iespējamo tehnisko izglītību, vismaz ne tuvākajos 50 gados, finanŗiālu un tehnoloģisku iemeslu dēļ. Bet, ka Latvija nevarētu cilvēkiem pilnā mērā dot iespēju iegūt izglītību mūzikā, tēlotājmākslā, teāŗa speciālitātēs - to man ir grūti saprast. To mēs varam, nepārkāpjot savas valsts iedzīvotāju tiesības. Pēdējais, ko gribu atgādināt, - šīs kultūras speciālitātes neregulē tirgus konjunktūra. Valsts pasūtījumu var attiecināt tikai uz noteiktu speciālitāšu loku. Valsts var noteikt, cik policistu perspektīvā var vajadzēt, un pasūtīnāt šā cilvēku skaita sagatavošanu noteiktai mācību iestādei. Ar dažādu kredītesanas palīdzību, kas vairs nav tik strikts mehānisms, valsts var regulēt arī ārstu sagatavošanu. Bet valsts principā nevar noteikt vai kaut kā ietekmēt to, cik tai ir vajadzīgi piānisti, cik radīsies jaunu Graubiņu, Zandmaņu, Zariņu vai kad taps viens jauns kinoreģisors. Mums varbūt vienu gadu ir 3 cilvēki jāuzņem augstskolā, citu gadu - 30.

J. Karlsons: - Mūsu princips vienmēr ir bijis: talants nedrīkst palikt uz ielas. Valstij ir jānodrošina talantam attīstīties, izaugt, tādēļ es vienmēr ar baŗām skatos uz studentu uzņemšanas plāniem nākamajā gadā. Tie ir drusciņ ciniski!

I. Zariņš: No Rīgas arī nāk talanti, bet mazāk nekā no dažādām provinces vietām. Kolģegas jau runāja par sabiedrības kultūras pieprasījuma kritumu. Tas tikai liecina, ka mākslas skolu ir par maz. Nav teikts, ka katram, kas to beidz, jābūt māksliniekam, bet katrs no viņiem ar savu būtību ceļ tautas kultūras līmeni.

P. Laķis: - Atgādināšu, ka to visu jau 19. g. s. viens divānis ir apkopojis. Tas ir Hēģelis. Mazliet pārfrāzējot, viņš ir teicis: jā, protams, filozofija ir greznība, tikai jautājums ir, ko uzskatīt par greznību. Man arī ir jautājums. Kuŗš cilvēks šodien Latvijā

nosaka, kas ir lieks un kas grezns, un pēc kādiem kritērijiem viņš to dara. Ja es to zinātu, es varētu saprast, vai es nodarbojos ar greznību, vai ne.

O. Spāritis: - Tiesa, Ministru kabinetā izskanēja Kreitusa kunga vēlme sakārtot visu izglītības sistēmu, it kā to racionalizēt. Bet tas būtu destruktīvi, ja no Aizsardzības, Zemkopības vai vēl citas ministrijas izņemtu šim nozarēm vēltos muzejus un atdotu Kultūras ministrijas pārziņā vai arī visas šajos resoros esošās skolas atdotu izglītības ministrijai. Šobrīd es saprotu, ka mūsu kolēģas Izglītības ministrijā Māra Grinblata un Jāņa Gaigala personā ir gaiši ļaudis un domstarpības mums neradīsies, kuŗa ir izglītība, kas dod speciālistus tautsaimniecībai tās tradicionālajā izpratnē, un kur ir vieta izglītībai, kas atjaunina garīgās dzīves kvalitātes devēju loku. Kāda mūsu valdības locekļa mēģinājums izprast kosmosa dziļumus vēl neļaus veidot pārliecību, ka Latvijai jākļūst par kosmosa lielvalsti. Skulterim ir kantāte par kosmosu, kas būs gan lielāka vērtība nekā tās raķetes, ko varētu uzbūvēt no Latvijas purvu rūdas dzelzs.

Viena lieta mums šajā kolektīvā būtu jāizdomā līdz noteiktai konsekvencei: mums ir sevi un sava vieta jādefinē, pirms to ir sākuši mēģināt citi. Tas nozīmē, ka kultūras jeb garīgo vērtību sistēmas sakārtojumā ir nepieciešamas arī kultūrizglītības galvenās tezes un orientierus vārdā nosaucošs un paskaidrojošs likums. Tajā mēs rastu tiesības sabiedrības izglītībā būt blakus šai tautsaimnieciski izglītojošai piramīdai ar savu māksliniecisko vai garīgo izglītību - savā ziņā savdabji un īpatņi.

L. Detlava: - Sabiedrībā ir mainījusies attieksme, izšķīroties, vai sūtīt bērnu mūzikas skolā vai virzīt viņa domāšanu vairāk uz vadības (menedžmenta) vai, teiksim, valodu apgūšanu. Konkurss Dārziņa skolā ir samazinājies. Neviena māmiņa ne-

grib riskēt sūtīt savu dēlu, kas nākotnē būs ģimenes apgādnieks, mācīties par vijolnieku, ja pie pirmās pults Nacionālajā simfoniskajā orķestrī saņem tik zemu atalgojumu. Tas pats sakāms par jebkuŗu mūsu skolas pedagogu, kaut viņu audzēkņi iegūst starptautisku atzinību. Armands Ābols skolas laikā ieguva *Grand Prix* Barselonā, Liene Circene ir Eirovīzijas konkursa laureāte, vēl daudzus varētu nosaukt. Tas nav panākams trijās specialitātes stundās, tur tiek ieguldīts viss pedagoga potenciāls. Kādu samaksu viņš par to saņem? Vai tiešām mūsu baņķieŗu, bagātu cilvēku aprindās neradīsies gudras galvas, kas spēs to saprast?

O. Spāritis: - Šobrīd neizdevīgie un piņķerīgie sponsorēšanas likumi nokauj vēlēšanos to darīt.

I. Detlava: - Vai valstsvīri neatradīs iespēju noregulēt šo jautājumu?

J. Karlsons: - Pirmais princips valsti pašlaik ir - aizliegt. Rudenī vēl visas partijas pazina vārdus - attīstīt, pilnveidot, veicināt. Tagad viss ir otrādi. Jautājums nav par naudu, bet par domāšanu.

O. Spāritis: - Aizliedzējus vada divaina lieta. Viņi naudas podiņu taupa. Kad podam galvu pieliek pavisam tuvu klāt, tas izskatās tik liels, ka vairs neredz, kas atrodas tālāk un apkārt. Ja attālinātu seju, tad ieraudzītu, ka podiņš ir mazs, tam var apiet riņķi un viss ir citādās attiecībās. Ja rodas doma, ka tā naudas poda dēļ eksistē viss pārējais, tad ir šī divainā attieksme. Diemžēl, arī pilsoniskā domāšana vienmēr ir vadījusies pēc principa, ka kultūru vai mākslu piepirks klāt, kad būs pietiekama situācija parastajā dzīves līmenī.

J. Karlsons: - Mākslinieks Juris Petraškevičs reiz skaitī teica: viņu nebaidot tas, ka mūzikas vai mākslas skolā vispārējā

Ojārs Spāritis.

Vija Virtmane.

Indulis Zariņš.

Pēteris Laķis.

Rūta Muižniece.

Alvis Līdaks.

Juris Karlsons.

Lolita Detlava.

Jānis Keičs.

izglītība dažkārt nav tik plaša, bet ir kaut kas tāds, ko šī dzelžainā vispārējā nespēj dot, - tas ir iztēles, fantāzijas attīstības iespējas.

I. Detlava: - Mūsu skolā mēs gan redzam, ka turpinās paaudžu pēctecība. Ja es esmu pianiste, es vislabāk saskatu savos bērnos dotības. Mana sirds nejau šo talnatu nodzēst un teikt: nē, tu tagad iesi mācīties angļu valodu vai ko citu.

V. Virtmane: - Tās arī ir sabiedrības un ikviena cilvēka tiesības - būt pietiekami informētiem. Vecākiem - pamanīt bērnu talantu, bērniem - tikt pamanītiem. Ja tas vēl nenotiek ģimenē, tad ir šis mazās bērnu mūzikas un mākslas skoliņas rajons. To nekad nevar būt par daudz. Jo vairāk to ir, jo laicīgāk tiek pamanīta bērnu apdāvinātība.

P. Laķis: - Pie mums parādās divas pragmatiskas un skumjas tendences. Šī sociālā orientācija: virietim jānodrošina ģimene. Puiši uz akadēmiju nenāk. Ja 20% - tas ir daudz. Otra tendence iestājpārbaudījumos - latviešu valodas sacerējumu līmeņa krišanās, angļu valodas kāpums. Visstingrākā komisija ceturtajai daļai liek maksimālo ballu skaitu. Kāpēc tā, ir skaidrs: jau 1. kursa vidū, ap Ziemassvētkiem, kāds ir sameklējis iespējas Anglijā, kāds - citur.

O. Spāritis: - Nākas bēdīgi secināt, ka mūsu augstskolas sāk gatavot speciālistus ārzemēm un Latvijas mentālais kapitāls atpakaļ neatgriezies ne materiālā, ne garīgā veidā.

A. Līdaks: - Mēs uztraucamies, ka kaut kas lēni iet, nav pietiekami daudz naudas. Bet paskatīsimies Zviedrijas vēsturi - tur ir gadsimtu tradīcijas. Nevar prasīt, lai vienas dienas laikā valsts visiem izdala pa spainītiem naudas. Tas tā nenotiek. Viduslāpa līmeni arī Izglītības ministrijas un lauksaimniecības skolas nodarbojas ar rokdarbiem, keramiku un tādām lietām. Kam tad ir problēmas - mums vai Izglītības ministrijai? To struktūru, kāda ir kultūrizglītībā, vajadzētu vienkārši saglabāt, neko vairāk. Panākt autonomu finansējumu no kopprodukta kultūrai, tālāk to sadalīt pašiem. Finanču ministrijā vai Izglītības ministrijā momentā pārrēķina ar koeficientu 9 lati uz katru apmācāmo. Bet Kultūras ministrijas sistēmā šie izdevumi ir līdz 900 latiem (mūzikas instrumenti, krāsas, audekli utt.). Tur ir tā loģika apvienot divas sistēmas, tur šis ekonomiskais efekts it kā rodas. Saka: 1200 skolās mācās par 9 latiem, kāpēc jums vajag vairāk? Var jau izstrādāt kultūrizglītībai atsevišķu likumu, vienalga, atradis iemeslus, kā nogriezt naudu. Ne jau kultūra ir pazudusi. Cilvēkos ir zudusi vēlme kaut ko uztvert, baudīt, gribēt. Tas būtu Kultūras ministrijai veicināms. Mūsu skolā ir pietiekami liels konkurss. Jautājums ir, ko beidzēji pēc tam dara, kā sabiedrība viņus uzņem un vērtē, arī atalgojuma izteiksmē. Ikvienam ekonomistam jums pajautās: cik naudas starptautiskas klases pianists ir atnesis valstij atpakaļ? Jo viņš nesapratis, ka atdot var arī nomināli, nesot slavu valstij.

P. Laķis: - Kāds jau var arī pajautāt Ārlietu ministrijai, un būs ļoti grūti pierādīt, ka viņi kaut santīmu no izdotā ir atdevisi atpakaļ.

O. Spāritis: - Birkava kungam ir teze, ka katrs ārlietu ministrijas lats nes 10 un labākā gadījumā 100 latu peļņas - netiešā veidā, ar investīcijām un visu pārējo.

A. Līdaks: - Mūsu jautājums ir atrast vairāk līdzekļu izglītošanai. Kamēr studentiem nebūs kredītošanās sistēmas, mēs varam strīdēties krustām šķērsām, bet nekas nemainīsies. Ja studentam iedod kredītu, beidzīs viņš aiziet strādāt un vismaz daļu līdzekļu atdod atpakaļ. Bet, ja šāda sistēma būtu, mūsu skolas beidzēji vismaz divus pirmos gadus neietu uz Mākslas akadēmiju. Nevis tāpēc, ka tā viņiem nepatīktu. Pat ļoti patīk. Bet laiki ir mainījušies, ārzemju augstskolās ir izveidojusies ārkārtīga specializācija. Mēs te runājam par mākslu kopumā vai par garīgumu, tas ir labi, bet tas ir bezizejas dēļ, tādēļ, ka mūsu beidzēji nezina, kur sevi parādīt, kā izpaust.

O. Spāritis: - Ir jādod iespēja salīdzināt dažādas augstskolas. Ja students ir atradis iespēju pabūt kādu gadu ārzemēs, viņš labprāt atgriežas mūsu augstskolas sienās, viņš var novērtēt tās vērtības, kas ir mūsu skolās. Ir vilinājums izmēģināt netradicionālās vai modernās mākslas tendences pārzinošās augstskolas, kaut nedaudz dabūt plaušās to brīvo gaisu, lai saprastu "īstās drēbes" vērtību. Pirms trim gadiem divas mūsu Mākslas akadēmijas meitenes aizbrauca uz kādu Holandes akadēmiju. Flāmu glezniecības kultūras dzimtenē profesori saklupa ap viņām bri-

nitēs, ka viņas prot tonāli gleznot - šajā brīvības laikā holandieši paši to ir pazaudējuši. Šis ir tas jautājums - kam skrienam pakaļ, ko iegūstam, kur tomēr saglabāt mūsu klasiskās tradīcijas.

J. Karlsons: - Ārzemju kolēģas apbrīno mūsu izglītības sistēmu, fantastisko iespēju bērnam attīstīties no - līdz. Viņi saka: jā, jums nav labu instrumentu, nav naudas utt., bet kas jums ir par skolu, kas par materiālu bagātai iztēlei un koncentrētai domai mākslā! Apmāiņas kārtā gadu mācījušies Jeruzalemē, Luksemburgā, Dānijā vai Stokholmā, mūsu studenti atzīst: cik daudz es biju iemācījis mājās, tur es to nekad nevarētu iegūt.

P. Laķis: - Lieta jau ir tā, ka cilvēkam, kuŗš ļoti labi beidz mūsu Mākslas vai Mūzikas akadēmiju, pēc tam nav iespēju finansiāli izdevīgi strādāt. Ja Nacionālā orķestra pirmā vijole ir spiesta spēlēt kapos, ja brīnišķīgs baritons dzied krematorijā, atvainojiet, viņš ir sociāli neaizsargāts.

J. Karlsons: - Man operas pirmizrādē blakus sēž ļoti pazīstams gleznotājs un jautā: kur tad ir jūsu audzēkņi? Es atbildu: Inese Galante ir tur, Ingus Pēterons - tur, Egils Siliņš un vēl citi - tur un tur. Piemēram, mūsu diriģents Mariss Jansons, kas ir Norvēģijā, nupat vienā koncertā mazā gabaliņā parādīja, ko ar to pašu operas orķestri var izdarīt. Uzlieciet viņus visus uz mūsu operas skatuves, maksājiet tik, cik viņi saņem Badenbadēnē, Stokholmā un vēl kaut kur, uzreiz paceltos limenis, pasaule brauktu uz šejieni klausīties.

J. Keičs: - Mūsu izglītības sistēma ir kārtībā. Mazās mūzikas un mākslas skolas aptver gandrīz 17 000 bērnu. Tas nenozīmē, ka viņi visi top par profesionāļiem, kustībā uz augšu nav nemaz tik liela. Ir nopietni jāapspriež šīs izglītības sistēmas aizsargāšana - no mazajām skolām līdz doktoriem akadēmijās. Uz Saeimā apstiprinātās Valsts kultūrpolitikas pamatnostādņu bāzes var veidot visu tālāko darbību, izstrādāt likumus. Līdz tagadējai algu reformai mūsu vidējā līmeņa skolās bija atestācijas, kas noteica skolotāja darba kvalitāti. Tagad ir notikusi nivelēšana, mehāniska izlīdzināšana pēc darba stāža un izglītības pakāpes. Atsevišķā kultūrizglītības likumā varētu iestrādāt piemaksu sistēmu, piemēram, laureātu pedagogiem u. tml. Vienmēr būs visādi cirpēji, es nezīnu, vai, neveidojot šo likumu, būs vieglāk ar tiem cīnīties. Citās valstīs ir likumi par radošajām profesijām. Norvēģijā ir likums par daiļajām mākslām un to apmācību. Citādi Kreitusa kungs vai vēl kāds var izteikties par visu mācību iestāžu apvienošanu, kā tās saistītas, ar ko atšķīras. Mākslas apmācība ir gluži specifiska lieta. Jebkuŗš cilvēks var apgūt matemātiku, fiziku, literātūru, bet, kam nav mūzikālas dzirdes, nevar kļūt par mūziķi.

O. Spāritis: - Mūsu sarunas gaitā ir pavisājušies akcenti. Mēs domājam par kultūrizglītības likumu kā par šīs garīgās struktūras definēšanu, par šīs izglītības tiesību pastāvēt, pastāvīgi atjaunināt sevi kaut vai kādu ceļu nācīgas garīgu mērķu vārdā. Beigu beigās mēs esam spiesti konstatēt, ka meklējam rāmjus kultūrizglītības sociālajai un valstiskajai aizsardzībai likumā. Tad es gribu vaicāt: vai mēs to spēsim padarīt dzīvu, ja šāds sociālās un valstiskās aizsardzības mehānisms nedarbojas nevienā citā struktūrā? Mans piemērs - studiju dotēšanai budžetā šobrīd ir niecīga vai nekāda summa, bet tas ir tāpēc, ka neviens, pat valsts, neies riskēt ar kredīta naudu, par kuŗu nezina, kā to dabūs atpakaļ. Bagāta valsts šo kredītu var norakstīt. Mēs to nevaram, tāpat tas jau uzreiz jāuzskata par zudumu budžetam.

A. Līdaks: - Ir jāpanāk katru gadu 10 procenti no visa izglītības budžeta kultūrizglītībai, tālāk jāsadala tas iekšēji, savā sistēmā.

V. Virtmane: Diemžēl, tikko izstrādātā valsts izglītības koncepcijā kultūrizglītība vienkārši aizmirsta.

O. Spāritis: - Ar to vien ir pierādīts, ka mūsu sistēma ir ārpus, tā ir citādāka un vispārējās izglītības regulām nepakļaujas. Pamatnostādnes tas ir formulēts, tālāk jāstrādā pie likumu un normatīvu radīšanas vai arī - precīzi jādefinē kultūrizglītības īpašā vieta vispārējās izglītības likumā un augstskolu likumā. Kultūrizglītības sistēmas autonomija ir jāzaglabā, jo tā ir dzīva sistēma, tā attīstās.

J. Keičs: - Mazo skolu tīkls pēdējos gados audzis, mākslas skolu skaits gandrīz divkārtojies, un vēl ir projekti, kas būtu realizējami.

V. Virtmane: Šā tīkla attīstība nozīmē arī kultūras decentralizāciju - principu, kas deklarēts pamatnostādnes un ir bū-

- Un kas tad jums ar Jani bija vairāk, ko?

Janis - tas mans tēvs. Aizpērnā ziemā, kad vēl nebija kolchozs, bet katram darba zemniekam no izpildkomitejas uzliktas tās pasakaini lielās meža ciršanas un izvešanas normas, notika nelaime. Kādā nokalnē straujāk paslidēja un apgāzās baļķiem piekrautās ragavas un nospieda tēvu. No tā laika mēs esam trīs un strādājam Kaganoviča vārdā nosauktajā kolchozā. Es un māte ejam laukkopības brigādē. Zināms jau, kā tur ir: visi smagākie lauku darbi un jēgas tāpat nekādas. Cilvēku maz, uz lauka paliek labība, bietes, kartupeļi un mūs - lauku brigādes ļaudis - rajona priekšnieki lamā vispēdējos vārdos. Tēvocim Manfrēdam gan klājas labāk. Viņš kā vecs pirmskaļa *bilancspējīgs* grāmatvedis sēd kantorī un klakšķina skaitiņķus. Pie tam atalgojumu saņem krievu rubļos. Mēs lauku brigādē nekā nesaņemam. Vien gada beigās zīmites, cik vēl esam kolchozam parādā par parakstīto valsts aizņēmumu Tēvocim katru mēnesi veseli seši simti rubļi! Vienīgi kolchoza priekšsēdētājam ir vairāk - apaļš tūkstotis. Tēvocis gan reizēm gaužas, ka tāpēc, ka nepiekritis kā izbijušais pilsētnieks par darbu saņemt *tukšās* izstrādes dienas, rajona lauksaimniecības nodaļā un partkomā viņu zākājot par *veco specu* un sakot, ka atļausot strādāt tikai līdz tam laikam, kamēr atradīsoties kāds jaunais padomju skolas beidzis speciālists.

- Mums, brāļuk, piederēja daudz kas, - ieturējusi cieņas pilnu pauzi, mana māte rāmi atsaka. Var just, ka tēvoča teiktais, viņu aizvaino. - Mēs pirms kaļa sacēlām visas ēkas, nomeliorējām pļavas. Mums uz piecpadsmit hektāriem bija divi labi zirgi, piecas slaucamas govīs, lērums putnu un ducis cūku. Bez tam Janim vēl stāvēja pieci tūkstoši latu uz bankas!

- Ha! Un kur tas viss ir tagad?! - tēvocis Manfrēds izsaucas tik sparīgi, kā cirtis galdā trumpas dūzi. Mēs ar māti labi zinām, ka šo savu - arī pirmskaļa netikumumu - tēvocis reizēm kantorī tagad piekopj ar priekšsēdētāju un MTS brigadieriem.

- Naudiņa, krieviem ienākot, izkūpēja gaisā! Lopi kolchozam, inventārs kolchozam. Pat ēkas, šī istaba pieder kolchozam! Tu ar Pičuku esat tikai tādi nomnieki no kolchoza žēlastības!

- Vai nu mūžīgi tā ies, - atbildes vietā māte nopūšas, - jābūt tak kādreiz pasaulē taisnībai...

- Taisnība būs, kad pūcei aste ziedēs! - tēvocis pavīpsnā, - saki ko gribi, māšiel, bet parit es gribu aizbraukt uz rajonu un paēst kārtīgas pusdienas vecajā *Beverīnā*.

- Apžēlīp! Piektdienā!

- Kas par to? Tieši šopiektdien man paliek pilni piecdesmit. Kāpēc es to nevarētu atļauties? Nauda man ir! Un Piču es ņemu līdzī. Vai ne, Pič? tēvocis man pamirkšķina un papliķē pa vējbūzē tērpto plecu.

- Skaties, tik nepiedzirdi puiku, - māte vēl saka, bet es jūtu, ka viņa samierinājusies ar tēvoča trako nodomu piektdienā braukt paēst pusdienas uz *Beverīnu*. Viņa tikai piebilst: - Jaškānu, dzird, sen esot krievu lāči Sibīrijā apēduši. Un tu domā, ka tas cūkas tilbs tevi tur gaida?

Mēs dodamies pie miera un māte nopūš lampu. Es vēl ilgi skatos tumšajos, neredzamajos griestos, klausos vēja brāzmās ārā un, iztēlodamies gaidāmo piedzīvojumu, domāju par tēvoci. Laikam, mana dzīve te kolchozā būtu pavisam garlaicīga un vienmuļa bez tēvoča. Es atceros, kā viņš pie mums uzradās pēc kaļa. Noncis, bārdas rugājiem apaudzis, gauži stīvs un vārgs ar mazu pauniņu pie rokas, kuņģā vēlāk izrādījās bija tikai dažī savalkāti veļas gabali.

Ko gan tēvocis nebija pieredzējis! Bēgšanu nō Rīgas tūkstos deviņi simti četrdesmit ceturtajā. Viesuļuguni ielenktajā Kēnigsbergā, kur bēgļi un pilsētas iedzīvotāji bija traukusies jucekligā pūlī uz jūras krastu, bet krievu minmetēji visus šķaidījuši bez žēlastības un izšķirības... Tur tēvoča acu priekšā tikušas šķembu nopļautas sieva Zete un meita Astrīda. Viņš nebija spējis viņas pat apbedīt, cilvēki skrējuši pāri liķiem, glābdamies no krievu artilērijas uguns. Tad tēvocis Manfrēds nonācis krievu apkampienos, kā pats mēdza stāstīt. Četrus mēnešus viņš pavadījis filtrācijas nometnē, kur valdījis bads un patvaļa. Poļi, kas rūpējušies par nometnē ieslodzītajiem, kamēr krievu čekisti dauzījuši un līdz apnikumam aizturētajiem uzdevuši vienus un tos pašus jautājumus, tikmēr tie poļi zaguši kā kraukļi. Pēc četriem mēnešiem, kad viņu beidzot laiduši ārā, tēvocis vairs gandrīz nav spējis paiet. Viņa mantiņas un kabatas desmitām reižu iztaustījuši gan krievi, gan poļi, gan nometnē ieslodzītie krimi-

nālisti, allaž atradami kautko sev pievācamu. Tā tēvocis palicis plīks kā ērglis - tā pats sacīja, ierasdamies pie mums - un māte ņēmās savu brāli iegērbt vismaz tirās drēbēs no tēva Jaņa krājumiem.

Vispirms tēvocis devies uz Rīgu. Uz savu veco dzīvokli. Tur dzīvokļa durvis pavēris kāds krievs armijas formā, un tēvocis tikai pa šķirbu varējis iemest aci savas agrākās miera ostas un labklājības salas koridorā. Tur uz viņa *Atpūtu* sējumiem stāvējusi nokvēpusi petrolejas plītiņa un pār zeltītajiem žurnālu iesējumiem bijuši notecējuši kāposti vai kautkas cits. Nekādā sarunā tas krievs nav ielaidies. Aizcirtis durvis deguna priekšā un viss. Kamēr viņš vēl mēģinājis klauvēt pie kaimiņiem, krievs, laikam, kaut kur padevis ziņu. Uz ielas tēvoci saņēmusi ciet kāda militāra patruļa un nogādājusi uz čekū. Tur viņu noturējuši vairākas dienas un tad izlaiduši, sacīdami, ka pašlaik neesot vaļas ar viņu ķēpāties. Neesot arī ziemeļu nometnēs vietu. Lai ejot mājās un gaidot savu reizi. Tā tēvocis sabijies atkopās pie mums uz laukiem.

Piektdienā ap pusdienas laiku mēs ar tēvoci Manfrēdu, mazliet nosaluši, izkāpjam no kravas automašīnas kastes tieši kādreizējās apriņķa pilsētas vecajā tirgus laukumā. Tēvocis saņēmis gandrīz vai kā atbildīgs partijas vīrs - tumšzila velūra platmale, kas nedaudz par lielu viņa mazajai galvai. Bēšas krāsas gabardīna mētelis ar jostu.

Vispirms tēvocis notrauš no mēteļa kaļķu pēdas, kas radušās no brauciena automašīnas kravas kastē. Tad, pieturēdam ar vienu roku platmali, viņš atgāž galvu un ilgi pēti netālo brūno divstāvu namiņu ar tādām kā senlaicīgām koka kolonām. Kāds cilvēks notriepā vateni un dubļainos kirzas zābakos, aptvēris kolonu, atraugājas un vemj turpat uz brūnā namiņa kāpnēm.

- Paskat, vecais uzraksts arī vēl lien cauri krāsai, - tēvocis rāda uz fasādi, kur var samanit atsevišķus melnus burtus, - miera laika krāsa, neko nepadarīsi!

Tēvocim sen nav gadījies būt vecajā apriņķa pilsētā, jo Kaganoviča kolchozs piepūlcēts kādam rajonam, kuļa centrs atrodas pavisam citā pusē. Tagad tēvocis nicīgi noskata mazo stikla plāksniti ar aplupušu uzrakstu *Restorāns* un tikai nupat, pamanījis kolonas stutētāju, sarauc degunu un saka: - Agrāk pie Jaškāna gan šitādus skatus nemanīja. Viņam strādāja par ārā sviedēju kāds polīs Jaceks. Tas noreibušos vai nu nolika gulēt iebraucamās sētas nojumē, vai arī pveda krietni tālāk un iedeva ar celi pa pakaļu. Tā ja...

Ieejam tumšā, miklā priekštelpā, un piepeši tēvoča seja izplūst platā smaidā: - Ko es redzu?! Meļķa kungs! Kāds prieks! - un, pastiepis plaukstu, dodas klāt sadugušam, slimīga izskata vīram, kuņģis stāv aiz garderobes letes. Man liekas, ka uzrunātais nemaz nepriecājas un diezgan vienaldzīgi pastiepj savu plaukstu pretim sveicienam.

- Cst, pilsoni! Tagad nav nekādu kungu! Un kas par prieku... tāpat vien eksistējam!

Tēvocis nav tomēr tik viegli aplusināms. Viņš starojošs rāda garderobistam mani un skaidro: tas ir mans māsas dēls. Vai nav brašs izaudzis, ko? Un jūs, Meļķa kungs, bijāt lielisks viesmīlis. O jā, es atceros, kā jūs servējāt galdu! Ēdienus jūs pasniedzāt tikai no kreisās puses, bet dzērienus ielējāt vienmēr tikai pār klienta labo plecu. Jūs to tik lieliski darijāt! Bija prieks vienmēr to redzēt. Man šķiet, jūs to darijāt ne sliktāk kā viesmīļi *Fokstrotlīlē* vai *Romas pagrabā*.

- Laiki mainījušies, miļais pilsoni, - garderobists beidzot mazliet pasmaida. Viņš izmeklēti ceremoniāli saņem tēvoča mēteļi un platmali, bet manējo žokejcepuri, pat nepaskatīdamies sev pār plecu uzlidina tieši uz pakaļamā. Tas nu gan numurs!

- Kad jums būs bridis, lūdzu uz mazu šelķinu, Meļķa kungs, - tēvocis enerģiski glauž savus plānos mateļus plankumaina, aizsviduša spoguļa priekšā. Viņš šobrīd vairs nav īgnais, mazrunīgais Kaganoviča kolchoza galvenais grāmatvedis.

- Kur metrdotels? Es gribētu tādu ļoti omulīgu vietīņu. Jums taču ir vēl kabīnes, vai ne?

- Metrdotels!... garderobists novelk skumjā balsi, it kā tēvocis viņam būtu apvaicājis par Romas pāvesta veselību, - ko vēl ne! Mums ir oficiantes Marija un bufetniece Stefa. Kabīnes gan vēl ir, bet, dzird, drīz plēsiot ārā. Vietējai valdībai nepatīk: tādās kabīnēs varot notikt tumšas lietas un tumšas runas. Pie mums visam jābūt atklātam - darbaļaužu modru acu skatam ne-

slēpti. Durvis parādās drukna, gāzelīga būtne melnā paisā, apspīlēta kleitā ar smieklīgi mazu baltu priekšautiņu.

- Marij! - garderobists uzsauc, - ierādi šiem viesiem kādu labāku vietniņu.

-Ko vēl ne! Lai iet un sēžas, kur brīvs! - būtne atmet un nozūd kādās durvis.

Mēs izejam cauri trokšņainai, ļaužu pilnai zālei, un tēvocis droši tver pirmās kabines smago tumšājo aizkaru. Nekā: tur skaļa kompānija ar spiedošiem sieviešiem un cieši salikts krēsls pie krēsla. Otrā kabinetā aiz netīriem traukiem, tukšām pudelēm apkrauta galda krēslā vientulīgi krāc drukns, brillains virs.

- Advokāts Tučs! Liels plāpa un tukšsolitājs. Vēl nevienu viņš nav no padomju tiesas asajiem nagiem izglābis, bet dzīvo zaļi, - tēvocis klusiņām atkal nolaiž aizkaru, - uz mūsu rajonu viņš brauc trešdienās.

Kabiņu vairāk nav. Bet mums par laimi tajā brīdī kāda kompānija, skaļi grūstot krēslus, atstāj galdiņu zāles attālākajā stūrī. Tēvocis tikai mirkli svārstās un redz, ka jau kāda kompānija pie zāles durvīm rāda viens otram uz brīvo galdiņu. Mēs esam tuvāk. Labu brīdī sēdam pie netīriem traukiem un glāzēm pilnā galda. Tad negribīgi atslāj druknā, nevižīgā oficiante, aizvāc traukus un ar divēja galu ietrauc drupačas no galdauta tēvocim tieši klēpī. Prom iedama, pagriežas un nomet mums priekšā apburzītu, taukiem un tomātu mērci nostrieptu lapu. Ēdienu karte.

- Sākums patiešām neko nesola, - tēvocis vainīgi man pamiedz ar aci un slepsus notrauc drupačas no ancuka, - *Beverina*, *Beverina*, kur tu esi palikus!

Šajā brīdī, gluži kā sadzirdējies tēvoča noputas, mums pie nāk garš, pajauns vīrietis elegantā vējblūzē ar košu kaklasaiti un mazām ūsiņām.

- Man garderobists sacīja, ka jūs esot īpaši viesi... Es klausos...

- Vai jūs esat merdotels? - tēvocis ar cerībām vaicā.

- Nē, bet es esmu restorāna direktora vietnieks. Man tieši padoti oficianti un virtuve.

Nu tēvocis Manfrēds liek savas kārtis galdā. Viņš te gribot ieturēt pieklājīgu savas piecdesmitās dzimšanas dienas mielastu un tamdēļ speciāli atbraucis no kaimiņu rajona. Kādi te csot firmas ēdieni? Agrāk te bijis speciāli sagatavots cūkas stilbs sakņu sautējuma.

Vietnieks rauc pieri un domā. Tad pārjautā: - Kā jūs teicāt - firmas?

Nē, viņiem esot parastā PSRS restorānu nomenklatūras ēdienu karte un preiskuranti... Firmas - tas, laikam, esot ārzmēs. Pašlaik pusdienās ļoti labs kaukāza šašliks. Viņš likšot oficiantei atnest nēģišus. Tiesa nēģiši esot rajona priekšniecības rezerve, bet tādā gadījumā... Un ja neesot noslēpums, kāds esot ciemiņa goda vārds?

Tēvocis Manfrēds izslienas staltāk, steigšus pārlaiž roku retajiem mateļiem un saka: - Manfrēds Rācenājs - Kaganoviša kolchoza galvenais grāmatvedības speciālists. No kaimiņrajoņa...

Jaunais cilvēks paloka galvu un kaut ko domā. Laikam, jūtas neērti, ka līdz šim nezina tādu ievērojamu vīru. Palokās un atstāj mūs.

- Nu? Vai re! Tās lietas tomēr tik sliktas nemaz nerādās, - tēvocis saberzē rokas, priecādamies, ka izdevies atstāt iespaidu uz pašu direktora vietnieku, - vai tad es sameloju? Galvenais speciālists - tas skan tomēr labāk nekā galvenais grāmatvedis. Šajos jaunajos laikos. Lai domā ko grib!

Drīz vien uz tukšā galda oficiante noliek glāzītes, atkorķētu *ķimeļa* pudeli. Pēc tam atnes šķīvi ar nēģiem, rupji sagrieztu maizi un gurķiem. Tēvocis mazliet saviebjas, tādu *aukstā galda rektes* samaisījumu redzēdams.

- Tā, laikam, tā jaunā nomenklatūra: rupja maize un gurķi pie nēģiem...

Man jau vienalga. Mājās jau visi ēdieni pierasti. Te kautkas neparasts. Neesam vēl pagāršojuši uzkodas, kad oficiante atnes arī šķīvjus ar tomātu mērces pārlietiem sīkiem gaļas gabaliņiem.

- Silto ēdienu jānes un jāpasniedz, kad aukstie uzkožamie patērēti... Un vai tas tiešām ir šašliks? *Klosterā pagrabā*, es atceros, pirms kaļa šašliks - tas bija kautkas! To pasniedza metāla traukos, gaļas gabaliņi bija sadurti uz iesma, tauki vēl

sprakstēja - kā jau tikko no oglēm, - tēvocis man paklusām žēlojas, kad oficiante aizgājusi, - un nēģus *Beverinā* agrāk pasniedza sagrieztus gabaliņos bez galvām, ne kā tagad - veselus! Un šķīvis ar nēģiem - tas bija baudas un mākslas darbs - tur bija klāt šķīpsniņa mārrotku, citrona šķēlītes un kāda zaļa salātu la-pa smukumam. Skat, un mazo glāziņu šelķinam arī nav!

Tēvocis ielej no pudeles palielā greznā stikla glāzē sev kādu trešdaļu. Man nelielu lāsi, un svinīgi paceļ glāzi: - Nu tad par Manfrēda Rācenāja piecdesmit šajā saulē nodzīvotajiem gadiem... Par tevi Zete un mana mīļā meitiņa Astrida, kas palikāt jūras krastā pie Kēnigsbergas...

Tēvocim ietrisas balss, to sakot. Es iedzeru saldeno, lipīgo, pēc ķīmenēm smaržojošo šķidrumu un drīz sajūtu karstuma vilni iesitamies galvā. Nu mēs metamies virsū uzkodām un viss šķiet brīnumgaršīgs. Īpaši jau garie nēģi, kuņu astes jauki liecas uz galdauta. Tēvocis gan ieminas, ka nēģi neesot cepti pēc istās receptes, bet man tas vienalga. Arī viņš sasārtis un ar dakšiņu apgrozīdams un pētīdams gaļas gabaliņus šašlika porcijā, atmaigst un secina, ka, lai arī tagad neesot ne tuvu tā, kā bijis pirms kaļa, tomēr iztikt varot.

Tikmēr zālē sarodas arvien vairāk ļaužu. Pie blakus galdiņa sagrūst raiba kompānija. Viņu drēbes divaini ož pēc sviedriem, deguša metāla un vēl kaut kā. Kādi astoņi vīri saspiežas cieši ap galdiņu, atbrīvodami plašāku vietu labi koptam, drukna auguma žīdam spīdīgā ādas jakā. Galda vidū parādās alus, degvīna un pat grezna šampānieša pudele. Vīri ātri lej degvīnu platās šķautnainās glāzēs un dzer kā slāpoņas. Tikai viņu barvedis ādas jakā stingri, vērtējoši nolūkojas katrā pēc kārtas. Kāds no vīriem ar plaukšķi atkorķē šampānieša pudeli un ielej druknajam priekšniekam. Tas negribīgi tik tikko pagāršo šampānieti un turpina pētīt virus.

- Nu, priekšniek, kā mēs šodien strādājam? Četrdesmit tonnu kā likts, vai ne?

- Kur nu četrdesmit! Labi, ja trīsdesmit knapi būs... Vot, nakladnaja! - žīds īsi izgrūž un izvelk no jakas iekškabatas kādu papīrīti. Tad vēl parakājas tajā pašā kabatā un nomet uz galda saburzītu naudas zīmju žūksni. Vīri saspringst un acīm mēro naudas zīmju kaudzīti. Cik katram iznāks?

- Un tev nekas nenākas, - žīds pastiepj resnu pirkstu uz vīrieti zilraibā, nosmērētā kamzoli, - tu neesi manējais, un es tevi nesaucu palīgā.

- Nu... bet es jums to tanku parādīju. Tādā ellē, kur tas krievu tanks bija iemāvies un sadedzis, jūs paši nemūžam nebūtu to atraduši! - atraidītais vīrs skaidro, - bez tam es palīdzēju piekraut divas mašīnas...

Tajā brīdī advokāts Tučs, iztraucēts no pēcpusdienas snauda, parādās šaipus kabines aizkara un, iedams garām kompānijai, piezīmē: - Visas konflikta situācijas jums neviens nenokārtos labāk par mani. Es pieņemu tiesas namā ceturtdienās un piektdienās - priekšpusdienās.

Tēvocis Manfrēds jau krietni sasārtis no izdzertā liķieņa, ņemas cienāt Meļķi. Tas uz laiciņu pametis savu garderobes posteni, ieslid zālē un nosēžas pie mūsu galdiņa.

- Vai nav tiesa, ka dzīvot tomēr var? Vai nav tiesa, Meļķi? - tēvocis sit garderobistam uz pleca un no jauna piepilda abu glāzītes.

- Eksistēt jau var. Tikai briesmīgi noskatīties, kā viss iet: ar kājām gaisā. Kur te vairs šīks, kur apkalpošana, kur izmeklēti ēdieni?

Tēvocis pieliecas un čukst kautko kādreizējam *Beverinas* izdarīgajam viesmilim ausī. Tas atraujas no tēvoča un skumīgi krata galvu: - Kādas te vairs meitas! Stribuki un NKVD vīri pēdējās pēc kaļa nobrūķēja... nekā vairs te nav. Katrs meklē pats, ja var ko atrast...

Pa šo brīdī pie blakus galdiņa notiek skaļa vārdu apmaiņa, strauja sakustēšanās. Kāds no strādniekiem, pēc priekšnieka mājiņa, pielēc kājās un rauj aiz kamzoļa apkakles to, kuņam žīds noteicis nemaksāt. Taču tas ieķēras galdauta malā. Nu būksķēdamas gāžas pudeles, dzinkst plīstošas glāzes. Žīds veikli pakampj savu glāzi un šampānieša pudeli pirms tās vēl krit un rīko virus: - Viņu vajaga aizvest uz enkāvēdē, lai noskaidro! Viņš ir fašists! Es redzu, kā viņš uz mani skatās! Es fašistu saozu pa kilometru!

Klāt arī Marija un ņemas pārkliegt virus.

- Nomierinies, Marusja, - saka žids, - neuztraucies. Viss būs nokārtots. Mēs visu nokārtosim.

Atzišos, es vairs nejūtos omulīgi. Reibums jau noskrējis, un es ar bažām domāju par mājām, kas tur aiz desmitiem kilometru, dubļainiem ceļiem, tinas tumsā. Tagad māte jau iedez lampu un, droši vien, velk ārā no cepeškrāsns pannu ar brūni saceptu jaunpienu. Tikai tēvocis, liekas, aizmirsis visu citu uz pasaules. Viņš liecas un kautko iečukst ausi Marijai, kas mums atnesusi divas porcijas ķiseļa ar putukrējumu. Sieviete iesmejas, novicina tēvocim diviļi gar degunu un aizslāj: - Kādas vēl tev meitas, vecais teteri!

Kautgan tēvocis protestē, pie mūsu galdiņa piesēžas divi iereibuši vīrieši ar pudeli un glāzēm rokās. - Nu, ko tu, *ģied*, - viens saka tēvocim, - vietu nav, bet tu ar savu *plemjāņniku* izplēties kā perētāja vista! Tas pavisam *ne po sovestskomu*.

Tēvocis Manfrēds pielec kājās un ar žestu rāda uz zāles durvīm: - Es jūs palūgšu!... Oficianti! Kur ir oficiante?

Otrs vīrs ļoti pieklājīgi atvainojas un skaidro tēvocim, ka viņi tikai izdzeršot savu pudeli un tūlīt pazudīsot. Sis otrais vīrs ir arī pētošs, ar urbīgu skatienu un man viņš gauži nepatīk. Tas pirmais vatenī, kas tēvoci nosauca par *ģiedu* gan likās nekautnīgs, bet bija smaidīgs un pati labestība.

Pa šo laiku atnākuši mūzikanti un zāles stūri iemēģina instrumentus. Viņu nav daudz - viens tievs, gaŗš ar spoži noķelētu trompeti, rešņuks tumsās brillēs ar akordeonu un pavisam zēnišķš bundzenieks. Viņi tikmēr čīkstina, pikstina, pat uzrībina bungas, ka kāds pie blakus galdiņa neiztur un, paķēris salocītu naudas zīmi, aizdieb pie mūzikantiem... Resnaiss akordeonists ieslidina naudas zīmi kabatā un, purinādams galvu, kaut ko saka. Naudas devējs atgriežas pie galdiņa un gaužas: - Tu viņiem maksā, bet viņi nevar! Ir nu gan pienākuši laiki! Pa priekšu viņiem esot jāspēlē noteiktais obligātais repertuārs. *Pie dzintara jūras* viņi uzspēlēšot vēlāk. Drīz iespiežas trompete, iečīkstas akordeons un bungu ritmi uzsāk savu skrējieni. Valsis.

- O, tas ir krievu gabals - *Mandžūrijas kalnos*, - mans tēvocis konstatē, - bet ko te dejosi? Nav ar ko!

- Jūs lieliski orientējaties mūzikā? - tas ar urbīgo skatienu aizsāk sarunu.

- Nu, tas jau vecs gabals. Vēl no cara laikiem, kas to nezina! - tēvocis palepojas ar savām zināšanām. Maz pamazām nelūgtie galda biedri uzsāk valodas ar tēvoci. Tie ierunājas par pirmskaŗa laikiem. Jā, te kādreiz esot vareni laiduši plostus. Ne tikai pa Gauju, bet arī pa *Breverinu*. Īpaši algu dienās. Pag, pag..., pludināšnas kantoŗa kasieris? Kā tad, kā tad! Kur tas laiks, pazīt un atcerēties grūti, bet tādu Rācenāju viņi zinot gan... Nu tad jau jāsadzeŗ! Un glāzes nodžinkst par atkalsatikšanos. Tēvocis pūlas un nekādi nevar atcerēties tieši šos vīrus, bet tie viņu mierina: laidām, laidām kopā plostus. Kā tad! Vēl dziesmas kopā te šepat dziedājuši. *Lai ligo lepna dziesma* vēl kopā esot rāvuši. Tēvocis piekrit, ka esot gan vienreiz to dziedājuši, kājās stāvot. Tas bijis kantoŗa īpašnieka Pilāga jubilejā. Kā, vai tad viņi arī tur bijuši? Liekas, toreiz bijuši tikai izmeklēti viesi...

Jā, jā, viri klana galvas. Viņi esot bijuši gan... Un interesanti: diez, kur tagad Pilāgs? Varbūt ārzemēs? To nu tēvocis nezina un piebilst, ka tagad arī vēstules no ārzemēm nepienākot, tāpēc zināt neko nevarot. Jā, jā... laikam tā ir, viri klana galvas un piedāvā man un tēvocim no savas pudeles. Nu, bet vajadzētu tomēr vienu dziesmu, ko? *Lai iet tā pati Ligo lepna dziesma*, ko?

- Es vairs nezīnu vārdus, - tēvocis viņiem atbild un man slepšus miedz ar aci. Taču tas glūnīgais, laikam, to manijis.

- Mēs arī nezīnām, - viņš saka, ceļas kājās un skubina savu biedri vateni.

Līdz ko viņi aizgājuši, tēvocis smeļ un savērnieciski man čukst: - Vai tu, re... *Lai es uzsākot Lai ligo lepna dziesma*... Hā, vai tad es nezīnu, ka to tagad dziedāt nedrīkst? Šini diķi, biedriši, bebri neaug! Es nūdien neatceros tādus plostniekus un kuŗi vēl būtu bijuši klāt Pilāga jubilejā. Tur bija ielūgti tikai prominēti ļaudis! *Lai man nestāsta, ka šitādi švalji sēdēja pie viena galda ar Pilāga kungu!*

Vīri pie blakus galdiņa samet papīra rubļus. Viens aiziet pie mūzikantiem pasūtināt *Balto bērzu birzi*, bet tēvocis trinas uz krēsla un gudro, ka vajadzētu vēl ko pasūtināt.

Jā jau uzdzīvojam, tad uzdzīvojam! Vai ne, Pič?

Atnāk garderobists Melķis un, nostājies tēvocim līdzās, it kā pats sev saka: - Vajaga ātri manīties prom!... Vajaga manīties

tūlīt prom! Enkāvēdisti interesējas par jums! Izsauca mašīnu! Nevajaga gaidīt!

Tēvocis atmet ar roku un runā, ka gribot vēl pasūtināt šampānieti un ka iedevis Marijai naudu, lai sarunā istabu augststāva viesnīcā.

- Rauj piķis istabu un šampānieti, - Melķis tikai bubina un, nemainidams pozu, veikli satveŗ tēvoča piebidīto glāzīti, izmet to, - Es te pēc kaŗa esmu noskatījies tādas lietas... Bet dariet, kā ziniet. To es jums pateicu tāpēc, ka atceros, kā pirms kaŗa jūs man vienmēr devāt solidas dzeŗamnaudas.

- Jā, jūs bijāt šīks viesmīlis un tāpēc man allažiņ *Beverinā* patika!

- *Beverina, Beverina!* Vai tā vairs ir *Beverna!* - Melķis noliek izdzerto glāzīti un manās prom, - es neko neesmu jums teicis, mēs neko neesam runājuši! tikai par šņabi un suņa laiku ārā.

Pa to brīdi orķestris, aizmirsdam stingro padomju programmu, uzrauj *Man miļā dzīvo Rigā* un daži pāriši stumdās fokstrotas temperamentīgās tūrēs. Puiši, metāla rūsas notriepās darba drēbēs un asu parfīmu sasmaržojušās krievu meičas puķotās zīda kleitās. Kas to saka, ka kādreizējā *Beverinā* nekūsā dzīvība kā vienmēr tādā prieka vietā? Viens no pārišiem tiši vai netiši uzgrūžas tēvocim tā, ka tas ar visu krēslu uzntenterē blakus galdiņam. No tā piesienas kājās kāds tips žokejcepurē un pelēkā uzvalkā. Viņš stingri satveŗ un nelaiž vaļā tēvoča kalsno roku:

- Iziesim mazliet, Rācenāj, pastaigāties...

Tēvocis saniknoti pūlas izraut roku no svešā tvēriena, bet tas ir tāpat kā mājās kaujamais gailēns mēģina spirināties pret manas mātes tvērienu. Restorāna priekštelpā uz mums baltām acīm skatās izbiedētais garderobists Melķis. Tur kāds cilvēks neaizpogātā lietus mēteli, zem kuŗa redz čekista zaļgano mundieri. Tas ir tas pats *plostnieks*, kuŗš pirms pusstundas sēdēja pie mūsu galdiņa un vedināja tēvoci uzdziedāt *Lai ligo lepna dziesma*.

Ne vārda nerunādami, ejam ārā lietū. Tur stāv tumšs armijas parauga *vilitis* bez jumta pārsega un šoferis, kas, redzēdams nācējus, tūlīņ žļerkstina mašīnas starteri. Mēs sakāpjam *viliti* - mundierotais *plostnieks* līdzās šoferim, mēs trīs - aizmugures sēdekli. Mašīna, nežēlīgi kratīdama, ved mūs pāri agrākajam tirgus laukumam, tad likumo pa mazām peļķainām ieliņām un apstājas pie spoži apgaismotas savrūpmājas.

- Vai, re, šiem tikai darba laiks tagad sākas, - nomurmina tēvocis, bet blakus sēdētājs ieŗrūž spēcīgu dunku sānos. - Nesarunāties!

Abi pavadopi ar tēvoci Manfrēdu nozūd aiz kādām durvīm, bet es palieku netīkamā priekštelpā pilnīgi kaiļām sienām. Te slaištās tikai pavecs, pusuniformēts vīrs. Viņam pie jostas atpogāta nagāna maksts, šaujamaŗ spals piesiets pagarā siksnīņā. Rokas aizliktas aiz muguras. Vīrs norāda man uz apskapstējušu koka solu un pavēl sēdēt. Kad es vilcinos, viņš skarbi krieviski uzbrēc: - Bet es pavēlu!

Tajā brīdī no āra ienāk jauns, patīkams cilvēks platmalē un gumijotu lietus mēteli. - Ko tu, jaunekli, te dari? - viņš milīgi uzrunā mani, kā vecu paziņu, ko ilgi nav saticis. Viņš pat pastiepj roku uz manu pusi un, kad es to gribu satvert sasveicinoties, viņš ātri atvelk roku atpakaļ un tajā pašā milīgajā balss tonķkārtā pavēl: - Pasi! Tev taču ir pase, vai ne?

Es izvelku savu četrkārt salocīto *pagaidu* pierakstišanās aplicību un jauneklis to pēta tā, it kā redzētu to pirmoreiz mūžā. Pat apgriezī aŗgārni un kautko pēti. Tad apvaicājas, kā es te esot gadījies? Sāku stāstīt un pat asaras saskrien acīs. Nu, ko tad mans tēvocis tādu nodarījis? Stāstu par to, kā tēvocis pazaudējis sievu un meitu, kā krievs paŗņēmis viņa dzīvokli ar visu iedzīvi...

- Nesaki *krievis!* Saki: *kārtīgs padomju pilsonis!* - viņš mani izlabo un atkal pēta manu personības dokumentu. Es turpinu aizstāvēt un cildināt savu tēvoci. Apzvēru, ka tēvocis tikapt kā nekad nedzeŗ, bet nu reiz taču jubileja. Te viņam atmiņas...

- Un kas tās ir par atmiņām? - jauneklis atkal aŗi iemet jautājumu un ātri, stingri ielūkojas man sejā. Viņam ir koši brūnas, caurbošas acis, kuŗās vid gan pārākums, gan kautkāda divaina vienaldzība.

- Mans tēvocis nevar aizmirst cūkas stilbu, ko ēdis *Beverinā* pa piektdienām. Goda vārds! - es apgalvoju.

- Bet, varbūt, tā ir parole, ko?

Beatrices Barones ilustrācija

Es galīgi apstulbstu un murminu: - Kāda tur parole... Mari-nēts zalpēteri, kreicnagliņās, cukurā, vircēs, kūpināts kadiķu krūmos... Cik reižu viņš man nav to stāstījis, goda - Dieva vārds.

- Nesaki nekad: Dieva vārds! Tu esi komjaunietis? Nē? Nu, var jau redzēt! - viņš saloka un atdod manu apliecību. Smiedamies viņš iet uz durvīm, kur pirmīt ievēda manu tēvoci. Sargs goddevīgi pagriež jauneklīm ceļu. Jau tverdams durvju rokturi, viņš atskatās un jautā:

- Tu saki: cūkas stilbs pa piektdienām? *Beverinā*?... Vai tavs tēvocis nav mazdruscīņ šitā...?

Viņš pieliek pirkstu sev pie deniņiem un pagroza. Tad smiedamies pazūd aiz durvīm. Krievs ar nagānu, to visu noklausījies, man izlidzinoši krieviski saka:

- Izlaidis tavu tēvoci, neuztraucies... ja viņš nekur nebūs vainīgs...

Rīta gaismiņā mēs ar tēvoci Manfrēdu izkāpjam no graboša, auksta satiksmes autobusa, kas atgāja no pilsētas vēl tumsā.

- Tikai mātei ne vārda! - tēvocis mani nobridina, kad mēs, ienākuši pagalmā un kad redzam mājas logos kuņģa plīts sārteno atblāzmu, pret logu kustamies mātes siluetu. Man jau tēvocis izstāstījis, ka čekisti viņu pratinājuši par to, kā viņš vēl pirms krievu ienākšanas četrdesmitajā gadā reiz *Beverinā* palieļijies, ka krievi varot mums iepūst. Kāds to atcerējies, un, tagad atkal redzēdams *Beverinā*, to paziņojis čekistiem. Tad vēl prasīnājuši par kantoņa īpašnieku Pīlāgu. Tam tak pirms kara bijis naudas kā spaļu. Interesanti, kur viņš to licis? Bankas rēķins esot bijis četrdesmitajā tukšs.

- Vai tad es viņam un viņa naudai klāt stāvēju, - tēvocis sašutis gremzās.

Bet mājas virtuvē mūs atkal apņem ierastais siltums, sajaucies ar ēdiena, kuņģa malkas un piena smaržu. Uz plīts sic rīta tējas grāpītis, bet kaktā aiz malkas kartupeļu grozā uz siena vikšķa klukstēdama grozās perētāja.

- Nu, plitnieki un uzdzīvotāji! - māte mūs uzrunā, - varat man neko nestāstīt. No jūsu ģimījiem nolasu. *Nav pat jābūt čekistam!* Kuņģis prātīgs cilvēks šajos dullajos laikos daudzās apkārt, aizgājušu laiku romantiku meklēdams? Un vēl piektdienā!

1953., pabeigts 1977.

Gunārs Birkmanis,
Rīgā

I. Lasmanis

KUR PALIKŠU?

Es palikšu zālē, es palikšu rasā,
Es palikšu vējā, varbūt,
Bet vienmēr uz zemes,
Bet vienmēr starp ļaudīm
Man vajadzēs, vajadzēs būt.

Es palikšu putnā, es palikšu dziesmā,
Es palikšu graudā, varbūt,
Bet vienmēr uz zemes,
Bet vienmēr starp ļaudīm
Man vajadzēs, vajadzēs būt.

Es palikšu ausmā, es palikšu rietā,
Es palikšu dienā, varbūt,
Bet vienmēr uz zemes,
Bet vienmēr starp ļaudīm
Man vajadzēs, vajadzēs būt.

Es palikšu kļāvā, es palikšu osī,
Es palikšu bērzā, varbūt,
Bet vienmēr uz zemes,
Bet vienmēr starp ļaudīm
Man vajadzēs, vajadzēs būt.

Es palikšu namā, es palikšu domā,
Es palikšu bērnos, varbūt...
Bet vienmēr uz zemes,
Bet vienmēr starp ļaudīm
Man vajadzēs, vajadzēs būt.

FORUMS: vērojumi, pārdomas, piezīmes

APŅĒMĪBA

Jaunu gadu sākot, parasti uzstādām virkni personīgu 'apņēšanas'. Vietējie ar biklu pompu saka: uzmetam 'rezolūciju' sarakstu - it kā būtu notikusi biedrības sanāksme, sekretārs pierakstījis galvenos lēmumus. Varbūt tā ir bijusi ģimenes sanāksme. Varbūt sakrājies vienatā klusi iecerētais. Bet kaut kas tālāk vēlams kristalizējas - kā nekā, kāpjam sliekšnim pāri, stāvam neparedzamības priekšvēlām.

Ir, protams, bezgala daudz kas 'vēlams'. Vienmēr būs, t. s., 'kosmiskais', kopējais: lai nāk miers, satīcība, mīlestība, prāta gaisma, labklājība, lai visiem aprēķiniem pamatos iefiltrētos kriptiņa nesavtīgas moralitātes. Tad: pozitīvais, ko mēs labprāt sagaidītu no ieceltiem pārstāvjiem (mitņu zemēs, Latvijā, kaimiņos, visur pasaulē) valsts, atsevišķu provinču, rajonu un pilsētu līmenī. Šogad - beidzot prātīgu saimniekošanu, sadarbību, godīgumu, atbildību! Ne vien plikas politikas līmenī, bet tieši publiskos pakalpojumos: skolās, veselības nodrošināšanā, birokrātiju atsaucībā, vides pasargāšanā, kriminālāties apkaņošanā, utt. Grūtos laikos neiztrūks vēlmes, kuņas saistās ar sekmēm darba vietā, pat ar darba vietas pastāvēšanu konkurences vējos. Dabīgi, ka gribam tikai labāko bērniem un ģimenei, radiem un draugiem (Tikpat dabīgi, lai gan parasti neizteikti - vēlām iznīcību un pazušanu ienaidniekiem.). Ir daudz kas, ko novēlam citiem! Pat brīnumus nevaiksmīgām sporta komandām.

Grūtāk ar sevi pašu. Varbūt derētu atmest vienu otru sliktu parašu, piem., smēķēšanu, kā jau katru gadu nemitinās atgādināt tuvinieki. Var arī notikt izmaiņa. Dzirdēts tāds priekšlikums: labi, nost ar 'nejauko' smēķēšanu, ja 'daiļā puse' solā nelietot smaržu, kuņa iekristita... 'Zilais purvs!' tātd: apņēmību pāriši, kompromisi. Bet... šogad tiešām varētu nobeigt vairākus sen iesāktus, pusaizmirstus projektus. Vai beidzot nevajadzētu veikt to atlikto remontu? Darīt to darījumu, pirtot to pirkumu, biedroties biedrībā, izmācīties līdz galam, apmeklēt neapmeklēto, nepazītām, vai slēptam, noliegtam skatīties acis? Saņemties un uzdriktēties? Spert to soli? Turklāt, apņēmības spēks notek, izplēn, zaudējam sākotnējo motivāciju, dzinēju. Pietrūkstas enerģijas un laika visu sagrābt un izpurināt līdz noslēgumam. Iespējams, ka vēl vienas reizes nogaidīšana, apsvēršana, aprēķināšana nozīmētu - apņemšanos stripot uz visiem laikiem. Kur palicis aizgājušā gadā iecerētais? Kas no tā vēl nepanāks? Varbūt tur ir tik daudz, ka jaunu sarakstu nav nemaz vērts...

Tāpēc lasām visādas 'padomu grāmatas', kuņas stingri ieteikts: pieraksti tikai *iespējamo*. Ar vārdu sakot, nav vērts vienkārši uzmetēt vēlmes, cerības, sapņus - jau no sākuma sarakstā vietu jāierāda tikai *praktiski* sasniedzamam. Vai tas pareizi? Ne-debatējam tādas metodes 'efektīgumu': skaidrs, ka apzināti 'praktiskais' ir sasniedzams, un tāpēc tāds saraksts ir loģiski 'pareizs'... bet tas nav apņēmības saraksts, tas ir 'to-do' saraksts. Kā ar neapzināto? Šaubīgo? Riskanto? Filozofs: vēsture māca, ka nopietnam progresam (kas ir vairāk kā 'nokārtotā' atskaite) centrālais izriet tieši no konfrontācijas ar 'neiespējamo'. Vai būtu bijusi jaunatbrīvotā Latvijā, ja daudzi to nebūtu stipri un noturīgi vēlējušies - par spīti šķietami 'neiespējamiem' apstākļiem?

Apsvērtam, izrēķinātam, t. s., 'techniskam' vienmēr blakus (ja ne diametriski pretī!) nāk instinkti 'pareizais', morāli nepieciešamais, personīgi vajadzīgais, izjustais. Nenokārtoti rēķini, sirdsapziņa, vēlme šo pasauli bērniem atstāt mazliet labāku salīdzinājumā ar to, kuņu iemantojām. Civilizējošais. Ja tā driktētu teikt - pat daiļais, cēlais, inspirējošais. Savādā, dziļā gultnē tas ir spēks, kas nosaka galveno virzienu un gala mērķus. Nosaka arī bieži vien to, ko pa ceļam nedarīsim, kas neiederas, iezīmē novācamus šķēršļus, satausta vietas, kur kompromisi nebūs iespējami - kā izlūks, kas visām 'apņēmībām' iet pa priekšu.

'Kāpēc ne', tas vaicā, 'ja virziens pareizs'? Tas ir sākums.

Un tad risinājas dialektika: ja to, tad to otru ne; ja tur, tad ne citur; ja tam, tad ne tam; un ja tieši tā - tad ne citādi. Ar izvēlēm nospaužam ceļazīmes. Tādā veidā pieņemta apņēmība ieskaita, bet tā arī izslēdz. Tā nepiemiedz acis, nelaiž pretrunas gaļām.

Lai pie 1996. g. apņēmības mums talkā nāktu 3 spēcīgi 'aģenti' - *neiecietība, neapmierinātība, nepacietība*. Izbeigsim nepareizā, stulbā 'panešanu', nenorīsim, kamēr nav veikti labojumi, pasteidzināsim tūlīgos (sevi ieskaitot). Piemēram:

* Ja politiķis pavedina un melo, saucam viņu pie publiskas atbildības. Kamēr nav skaidrības, viņam (vai viņai) - un attiecīgajai partijai, frakcijai, grupai - neuzticamies, neklausām. Atklātību gribam rīt no rīta. Atvainošanās ap pusdienas laiku. Tāda cilvēka atsaukšanu, izslēgšanu no 'vadības' - vēlākais aizpārīt. Nekādu minstināšanu.

* Ja ierēdnis neatbild, neizrāda pretimnākšanu, minimālu saprašanu, pieklājību, prasām viņa (vai viņas) demisiju. Kamēr nav ienācis pieņemams paskaidrojums no attiecīgās valdības nodaļas, firmas, vai organizācijas, rīkojam protestu, boikotējam. Iz-

ziņojam stāvokli, meklējam sabiedrotos. Nekādu pamieru! Nekādu 'līdz nākamajai reizei'!

* Ja bērns neuzvedas, nelaižam to gaļām. Nekukuļojam. Aizrādam. Meklējam cēloņus skolā, draugu barā, ģimenes dzīvē. Mācām. Reizē mācāmies paši: lielākai 'brīvībai', plašākām iespējām līdzī nāk lielāka atbildība. Ir augšana - un tomēr audzināšana.

* Ja pašam piemetas 'palaišanas' slimība, steidzīgi revidējam parašas, vienu pēc otras. Nevaram citus 'labot', ja nēlabojamies paši. Darbi runās stiprāk, kā tukši vārdi. Raksti saka: *no darbiem tev būs viņu pazīt*. Būsim 'pazīstami' vārda labākā nozīmē - darba vietā, sabiedrībā, draugu un radu pulkā, ģimenē.

Un tā joprojām. Ir bezgala daudz situāciju. Gluži neticami sarežģījumi. Katrai sīkai lietai vesela vēsture, nepārrēdzamas sekas. Neviens īsta 'pieķeršanās' vieta. Neviens drošs, loģisks sākuma punkts. Vai 'tas' jau reiz nav noticis, vai netika 'oficiāli atrisināts', kāpēc atkārtojas? Kāpēc tieši man jāšak brēka no jauna? Kur palikuši 'atbildīgie'? Reizēm vienkārši nolaižas rokas: ko nu tur daudz... Bet 'daudz' uzreiz nemaz nav vajadzīgs. Vajadzīgs tikai viens mazs solis šeit, šobrīd. Un tad, tik pat pieticīgs, nākošais. Uz labo pusi. Bez atlaides. Vienmēr - uz labo pusi.

Sanāk arī tā, ka piedzīvojam vilšanos - i stāvokļa risinājumā, i sabiedroto meklēšanā. Piemēram - kā tas var būt, ka avīze neiespiež vēstuli redakcijai? Ka televīzija 'uz to' neierodas, bet ziņo pavisam ko citu, nenozīmīgu? Ka skolu pārvalde neuzklausa ieteikumus? Ka politiķi un birokrāti sūta 'formas' atbildes? Ka policija nespēj (izpildiet paši)? Ka pasts nepienāk laikā, to aplaupā? Veikals (garāža, banka, ceļojumu birojs, konsultants, sniega tīrītājs, utt.) pēc sūdzības gan piešķir atlaidi, vai atmaksā naudu, bet nemaina taktiku - vai ko tur vēl...?

Civilā sabiedrībā (kur, cerams, izaugam no pasīviem, izmantojamiem pavalstniekiem aktīvu, sabiedrības kopiena veidojošu pilsoņu pakāpē) mūsu pienākumi (prasībām līdzās) iet dziļāk. Tie neapstājas ar 'ieteikumiem' sev un draugiem, ar gudriem rakstiem žurnālos (kuņus lasa tikai 'ieinteresētie' un piekritēji), ar īgnas 'protesta' balss nodošanu ik pa 4 gadiem, 5 vēlēšanu iecirkņi, ar pieklājīgām sarunām pie kokteiļiem. Ar reakciju nepietiek. Reakcija bez pretrīcības ir lēta manta, par kuņu izraisītāji neliekas zinīs. Pilsonim ir jāpiedalās, jārikojas. Jāuzņemas atbildība, jārakņājas, jāmeklē, jāstrīdās, jāizlīg, jāprasa vēl un no jauna, jāuzstājas, jāpanāk - lai cik tas 'iet pret dabu' - un jānopelna tas respekts, ko pūlim manipulētāji principā nekad neatvēr, lai cik skaisti būtu viņu vārdi un ievadraksti. Tāds (frānci saka: 'engagē') pilsonis nepaceļ degunu, kad jādara praktiski darbi. 'Netiras rokas' un sviedri tam nenes kaunu - tieši otrādi: re, te mana apņēmība. Kur tava? Ja nedari, nesūdzies.

Ja vienu vēstuli, faksu, vai ē-pastu neievēro, simtu ievēros - organizējam tādu 'vilni'. Ja viens zvanijums sekretārei, vai asistentam netiek gaļām - organizējam tādus plūdus, ka pārējā 'saticīme' nemaz netiek cauri, un 'kungs' ar atbildi būs otrā galā viens, divi... Ja birokrats ko 'saprot' (vienmēr nepareģojama lieta!), tad 'skaitļus' gan - tāpēc akcijās nedodamies vieni paši, ejam kopā. Ja viens raidītājs par notikumu vai stāvokli neziņo, ziņos cits - kultivējam to. Tāpat ar avīzi, žurnālu. Sliktākā (vai labākā) gadījumā - sāksim izdot paši savu, tiklosimies, šodien saziņspējas ir neierobežotas! Ja esam pietiekami lielā skaitā, paziņojam mūsu izvēli sludinātājiem. Ja melo, vai krāp, boikotējam, sūdzam tiesā bez žēlastības. Ja pasākums saņem valsts pabalstu, ejam pie politiķiem. Sasaucam semināru par iestādas 'atbildību', aicinām lieciniekus, presi. Izveidojam publisku spiedienu pret atsevišķiem neatsaucīgiem darbiniekiem. Ja runa par drošību, ejam strādāt policijas kontroles un vides aizsardzības komisijās. Pieprasām skaidru atskaiti skolu pārvaldes, pilsētas valdes, labdarības organizācijas, hokeja ligas, sabiedriskā īpašuma un citu iekārtojumu, pasākumu sēdēs - un neatbildīgos līdīnām ārā (gatavi nepateicīgu darbu pārņemt paši). Un tā joprojām. Katru dienu, kaut kur. Kaut kā. Viss cits - tukša mutes virināšana.

Imants Ziedonis reiz teica: "Ieeju sevi". Citur nebija drošas vietas atzinumu un spēka krāšanai. Tagad laiks pienācis ārā un rīkoties ar jaunu apņēmību, ar pilnasinīga pilsoņa lepnumu. Neviens cits to nedarīs tavā vietā.

Radošas neiecietības, neapmierinātības un nepacietības zīmē novēlu raženu 1996-to! □

1996. g. janvāri

Juris Mazutis

LEPNĪBA

Grēku un netikumumu karaliene

Lai ligo lepna dziesma tev, brīvā Latvija!

Šini saturā "lepna" nav netikums, grēks. Tāpat lepna māja, lepna pils nenozīmē lepību istā vārda nozīmē. Lepnība morālā ziņā prasa brīvu gribu, kas piemīt tikai garīgi veselam cilvēkam. Garīgi slima cilvēka uzvedībai, rīcībai nevar pierakstīt grēcīgu raksturu. Garīgi slim cilvēks nav padots ne Dieva, ne arī cilvēka morāles principiem. Neviena lieta par sevi nav grēcīga. Grēks rodas cilvēka rīcībā ar šo lietu. Lepnība ir sava veida garīgā slimība, kas parāda sevi kā atklātos, tā arī apslēptos veidos. Atklājot kādas nozīmīgas vai arī nenozīmīgas sanāksmes, amerikāņi neiztrūkstoši sāk savas runas ar "I am proud..." - es esmu lepns utt. Tas skan tik nejauki, griezīgi. Kāpēc nesākt runu ar "Esmu priecīgs, laimīgs, pateicīgs par ielūgumu utt."

Mūsu dienās vairākums cilvēku domā, ka "grēks" ir palīkas no Viduslaikiem, neiederās mūsu kultūrā. Turpretī mūsu dienu dzīves notikumi rāda, ka lepība un pārējie seši nāvīgie grēki ir nāvīgāki nekā kādā citā laikmetā. Kāpēc izcēlās pirmie divi pasaules kari? Kāpēc bosnieši savā laikā un serbi tagad ir nonāvējuši simtiem tūkstošu ziedu gados vīriešu, vecu cilvēku, bērnu? Vai tas viss nav noticis lepības, augstprātības, iedomības, uzpūtības, mantkārības dēļ? Sv. Raksti saka, ka visa jauna iesākums ir lepība un visu tikumu iesākums ir pazemība. Lepnība ir grēks un netikums, kas nekad nekļūdas pielipt tiem, kas baidās kritiski ieskatīties savās dvēselēs. Lepības neiztrūkstoša draudzene ir mulķība, āžošanās. Tās ir cilvēka dabas elementārās sastāvdaļas, kurās jo spilgti brāļi Kaudziši parādīja savos "Mērnieku laikos".

Viduslaikos lepību ietērpa dažādos simbolos. Lepnība bija lauva kā visu zveru kungs. Lepnība bija ērglis, kas lidoja augstu debesis - visu grēku valdnieks. Ar zobenu un šķēpu lepība uzbruka visiem tikumiem. Lepnība bija sieviete, kas apbrīnoja savu skaistumu, lūkojoties mierīgā diķa ūdeni, un, beidzot, lepība bija pāvs, kas purināja spalvas ļaužu apbrīnošanai.

Visspilgtāk lepību ir raksturojis Miltons savā grāmatā "Paradise Lost" - Pazaudētā paradīze. Velns, negribot kalpot Dievam, sauc epģeļus savvērestībā pret Dievu. Dievs velnu un viņa sekotājus nogrūž ellē. Lai atriebtos Dievam par pazaudēto kauju, velns kārdina Ievu ēst augļus no aizliegtā koka. Sev palīgā viņš sauc savu draugu Belcebulu. Šini stāstā Miltons pieiet lepībai no psiholoģiskā viedokļa, parādot lepna grēcinieka iekšējo dzīvi. Velns apskauž Dieva visvarenību un domā, ka tā ir atkarīga no viņa paklausības. Zaudētais gods padarīja velnu naidīgu, atriebīgu, nelokāmu, stūrgalvīgu, bezkaunīgu. Velns gribēja atvietot Dievu.

Lepns cilvēks negrib jemt vērā nekādus padomus. Dievs ielika Ādamu ar Ievu Paradīzes dārzā un deva padomu neēst no gudrības koka. Pāris nepaklausīja Dieva padomam. Rezultātā tie tika izsviesti ārpus Paradīzes Dārza, kur viņi svida grūtā darbā dzīves vajadzību apmierināšanai.

Grieķu mitoloģijā ir pazīstams vārds "Ikars". Viņa tēvs Daidalus no putnu spalvām ar vasku salīmēja spārnus un ieteica dēlam nelidot pārāk augstu, jo saules tuvumā vasks var izkust. Nē! Ikaram pašam savs lepns prāts - viņš uzlidoja tik augsti, augsti gaisā - tuvu pie pašas saules. Tās karstumā vasks izkusa, spalvas izjuka un pats Ikars iekrita jūrā. Tā beidzās Ikara lepība.

Tā mēs aizlidojām uz mēnesi un no turienes pārvedām dažas mārciņas mēness akmeņu. Kāpēc? Būt pirmajiem uz mēness, lai pasaule mūs apbrīnotu, lai nabagi paliek nabagāki un smok savā nabadzībā kopā ar nevainīgiem bērniem. Vēl, kopā ar krieviem gribējām nodibināt pastāvīgu izplatījuma staciju, bet krieviem pietrūka naudas un varbūt viņu "prātiņš pārņāca mājās". Daži amerikāņi pat nopirka biļetes ceļošanai uz mēnesi un tur palikšanai uz dzīvi. Ne jau velti kāds amerikāņu indiānis sēdēja noskumis. Pie viņa pienāca vecāks indiānis un sacīja: "Brāli, kāpēc esi skumīgs? Drīzi visi bālgimji brauks uz mēness dzīvot un mums atkal piederēs visa zeme."

Sešos gados Galileo raķete sasniedza Jupiteru un iedrāzās tanī. Tas nodokļu maksātājiem izmaksāja vairāk par miljardu dolāru. Kāpēc tas viss bija vajadzīgs? Esot vajadzīgs saprast, kā tika radīta visa pasaule. Varbūt drīzumā zinātnieki spēs radīt katrs savu pasauli. Tikai vai viņi zina, kur tie "uzengēs" savas

ED. KEIŠA ŠARŽI

Slēpotāju trio

Kalnās strīdu nav.

No augšas: Tieslietu ministrs D. Rasnačs, Ekonomijas ministrs G. Krasts un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs M. Gailis.

Labklājības ministrs V. Makarovs.

- Palīdzības vajadzības nekad nevar izzināt, bet JĀDOD.

Īpašo uzdevumu ministrs Ernests Jurkāns
- Ernest, kāp lejā, steidzīga liet pie prezidenta.

Satiksmes ministrs V. Kristopans
- Vai jūs varat iemest bumbu tādā grozā ar vienu pirkstu?

pasaules. Un ja domstarpību gadījumā viņu starpā izceltos karš, - tas tak būtu neredzēts un nedzirdēts jampadricis.

Zinātne un tehnoloģija ir piesārņojusi visu zemes virsu. Jau debess izplatījums ir tā piesārņots ar visādiem lauzņiem, ka gaisa kuģi atgriežas virs zemes ar ieliektām un caururbtām sānu platēm. Neapstrīdami - dažas zinātnes nozares ir vajadzīgas cilvēces labklājībai. Visumā, cik daudz laba un cik jauna zinātne ir atnesusi cilvēces garīgai attīstībai, to rāda tagadne un spilgtāk rādīs nākotne. Neapstrīdami - zinātne ir lepna ar saviem spidošiem sasniegumiem. Tanī pašā laikā virs zemes ir nabadzība un slimības. Zinātnes lepība un augstprātība ir apzagušas amerikāņu vienaldzīgo sabiedrību un atrāvusi milzīgus līdzekļus no nabagiem, slimiem, veciem pilsoņiem Jā, lepība ir ļoti rijīga, prātu apdullinoša. Tā pielūdz materiālismu un nokauj cilvēka garīgo pusi - dvēseli.

Lepnībai laba draudzene ir tukša godkāriba. Milzums amerikāņu sieviešu un vīriešu ir norūpējušies par savu ārējo izskatu tik tālu, ka panes visādas sāpes: sejas pārveidošanu, deguna iztaisnošanu, krūšu apjoma palielināšanu, lūpu piepildīšanu ar šķidrumu un beigās, dzimumu mainīšanu - vīrieši top sievietes, sievietes paliek par vīriešiem. Klāt pie visa tā - milzīga līdzekļu izšķiešana. Kāda sieviete godkāribā iedomājas sevi esam skaistāku par visām sievietēm. Lai nezaudētu iedomāto skaistumu, tā lieto visus iespējamus skaistuma kopšanas līdzekļus. Kāda vecāka sieviete augstprātībā caur dažādu matu mazgāšanas līdzekļu lietošanu cer atjaunot savu matu kuplumu. To tā esot redzējusi televīzijā. Nabadzīte aizmirst, ka kosmētikas līdzekļus reklamē jaunas meitenes.

Lepnības slimībā žirgst daudzēji bagāti vīri. Tie prasa atzinību savas bagātības dēļ. Kaut kur latviešu literatūrā atrodams šāds sacījums: bagāts vīrs, bet mikstu sirdi, dzird par bārenišu gaudām - tūlīp kabatā bāž roku, izvelk savu nedodziņu. Kāpēc? Lai ļaudis viņu ievērotu. Viņš aizmirst, ka ļaudis godina ne viņu, bet gan viņa naudu. Mantkāriba, nesātība, rīma, pavada bagātu vīru uz katra soļa. Protams, bagātu vīru starpā nav retums sirsnīgu - devīgu cilvēku.

Modernā psiholoģija neatzīst divas dvēseles izpausmes veidus: kaunu un grēku. Pirmo tā prot "aizskaidrot" projām, bet grēku tā nespēj, jo tas ir saēdis politisko, sabiedrisko, morālo un kultūras audumu. Šinī sakarībā dažas psiholoģijas teorijas, lai mazinātu personas atbildību par savu rīcību, noveļ vainu uz personas vecākiem un bērnības pārdzīvojumiem. Teorija saka: Grēks neeksistē; mana rīcība nav mana atbildība; bez manas gribas tā sakņojas iedzimtībā pārņemtajā no priekštečiem. Šī teorija arī uzsvē, kā ļoti vēlamu augstu sevis pašnovērtēšanu - lepības pozitīvo pusi. Tā lepība - grēks tiek ieskaitīta augstu tikumu kārtā. Cilvēks ir pirmā vietā, bet Dievs var būt, bet tiklab arī nebūt.

Katrs redzīgs cilvēks saprot, ka mēs dzīvojam kultūras maiņās, kur vislielākā cieņā un godā ir vara, bagātība, sabiedriskais stāvoklis, attapība, ķermeņa skaistums. No šīm pārliecībām izriet, ka cilvēkam jāattīsta sevi tik tālu, cik vien iespējams, aizmirstot atbildību pret līdzcilvēku. Ja laulībā neesi laimīgs, atstāj laulāto draugu vai draudzeni, neskatoties uz bērnu likteni. Ja tev patīk kaimiņa sieva, lieto visus līdzekļus, lai viņu atšķirtu no vira. Aizmirsti viņas vīru un bērnus - dzeļ no pilna kausa! Grēks ir priekš muļķiem un sadzīves neprašām. Pats esi sev Dievs un pavēlnieks.

Lepnība spēj nēsāt pazemības tērpu. Šķietami pazemīgs cilvēks var nēsāt savā sirdī lepības velnu. "Esmu lepns uz manu pazemību", ir pazīstams sacījums. Labi darbi var būt lepības maska. Kāds bagātnieks atbalsta visādus sabiedriskus pasākumus tikai zem norunas, ka viņa vārds tiks zināms sabiedrībai caur laikrakstiem vai arī caur plāksnīti, piekārtu pie skolas vai slimnīcas durvīm.

Jau no seniem laikiem grieķu un latīņu literatūrā lepība ir atzīta kā neprātīga, pārspīlēta savas vērtības, jūtu, prāta un varas izteiksme. Kāds tēvs ar diplomu "maxima cum laude" saņiedza izcilu vietu sabiedrībā. Viņa dēls apmeklēja vidusskolu, bet viņam bija "grūta galva ābecītē lauzīties". Atsaukdamiem uz saviem sasniegumiem un stāžu darbā, tēvs pagērēja no dēla augstus sasniegumus mācībās - augstākās atzīmes skolas darbā. Pie lielākās piepūles dēls nespēja apmierināt tēva prasības - lepnumu. Izmisumā dēls pazuda no skolas.

Kāds vīrs, sabiedrības pilārs, salauza savas uzticīgās, strādīgās sievas garu un izpostīja ģimenes dzīvi, pastāvīgi atgādinot sievai to, ka viņa nav cienīga būt par sievu tādām vīram, kāds ir viņš: cienīga izskata, gaiša prāta, atjautīgs sarunās.

Kāda man pazīstama pulkveža dēls pēdējā ģimnazijas klasē bija iemīlējis jaukā meitenē, kas bija bārene un bija audzū meita strādnieka ģimenē. Jaunieši pēc skolas beigšanas cerēja apprecēties. "Augstās sabiedrības" viesībās pulkveža sieva zvēreja: "Es nekad nepieļaušu, ka mans dēls apprec kādu strādnieka audzū meitu." Vienā vēlā pavasarī pēcpusdienā Daugavas krastā stāvēja divi velosipēdi, atslīti viens pret otru... Jauniešus atrada Daugavas dibenā, sasējušos kopā... Tā pulkveža sievas lepība nonāvēja divus cilvēkus pašos ziedu gados.

Lepnība ir visu grēku karaliene. Turpretī lēnība, pazemība ir visu tikumu māte, tikumu auglīgā zeme. Var izlikties, ka pazemība prasītu patiesības noliegšanu attiecībā uz mūsu faktis-

kiem sasniegumiem, dāvanām zinātnes laukā. Tas būtu grēks. Pazemība ir atkarīga no mūsu nodoma, mērķa, ar kādu mēs pieejam sev, citiem un Dievam. Pazemība nav mikstčaulība, kuņas ietekmē persona var palikt slinka un apatiska. Tam preti runā židu un kristiešu pārlicība, kas prasa no cilvēka aktīvu darbību sevis un sabiedrības uzturēšanā. Tā tic, ka cilvēka sasniegumi atkarīgi no Dieva un ka cilvēks ir Dieva sūtnis, palīgs un rīks dzīves norisēs. Arī neticīgais cilvēks atzīst, ka ir kāds spēks, kas virza cilvēku zināmā virzienā. Lai arī kāds tas spēks nebūtu, tas neatbrīvo mūs no personīgas atbildības savaldīt mūsu jūtas, kas ievaino mūsu dvēseles - lepnums, naid, dusmas. Lai remdinātu mūsu karsto pārkuma apziņu, ir ļoti ieskatīties vēsturē, ikdienas dzīvē un saskatīt to, ka sadzīvē mēs esam atkarīgi viens no otra: bagāts no nabaga, fabrika no strādnieka, slimnieks no ārsta utt. Pie tam garīgi mēs ietekmējam viens otru. Mūsu dvēseļu iedarbība sniedzas ārpus mūsu ķermeņiem. Te prātā nāk Sv. Akvinas Toma raksti, R. M. Burkes grāmata "Cosmic Consciousness" un lielā Šveices psihologa Kārļa Junga raksti.

Pazemīga persona ir stipra un garīgi vesela. Tā pazīst savas spējas un vājības. Viņa izvairās no slavēšanas un pazemojums viņu neuztrauc. Zilonim odi nav bīstami. Ja pazemīga persona tiek slavīnāta, tā pateicas Dievam, jo Viņš ir izvēlējis viņu par labdarības rīku. Toms Mertons saka, ka pazemīga persona var darīt lielas lietas neparasti, pilnīgi, jo viņa nav ieinteresēta tādos sīkumos, kā paša intereses un paša reputācija. Tāpēc viņai nav jāzaudē laiks sevis aizstāvēšanai.

Pazemīga persona ir stipra un pašpāļvīga. Tā neizvairās no zinātnes pētījumu grūtībām. Viņa prot atrast vidus ceļu starp lepību un pazemību. Virtus in medio stat. Židu tautai pieder ļoti bagāta reliģiska literatūra, kas mudina katru židu mācīties, mācīties. Ar vārdu sakot, židu tauta ļoti respektē zināšanas. No otras puses, židu garīgie rakstnieki nemitīgi bridina tautu neiekrist intelektuālā lepībā. Tie vienbalsīgi saka, ka zināšanām saindētām ar lepību, Dieva acis nav vērtības. Sevišķi to uzsver rabīns Haims Lazzutto savā grāmatā "Mesillat Yesharim (Taisnīgā Taka)".

Savā veidā lepība ir arī nepacietība, ar ko slimo mūsu jaunā paaudze. Tā domā sevi esam pārāku par veco paaudzi, bet paša pat neprot pateikties par to, ko vecā paaudze tai ir sagatavojusi priekš viņas nākotnes.

Mums visiem ir grūti atzīt mūsu kļūdas. Mēs izdomājam visādas psiholoģiskas variācijas, lai attaisnotu mūsu nevēlamo rīcību, vai arī to nostādīt labvēlīgā gaismā. Te kalpo mūsu pašreizējā kultūra, kas mudina mūs redzēt sevi tikai labās īpašības un neievērot trūkumus. Tā neieteic asu, brutālu, kritisku ieskati sevī. Šini ziņā Froida psihoanalīze nerunā preti kristiešu sirdsapziņas izmeklēšanai. Labi kristieši piemin šādus Kristus vārdus: "Mēs redzam kaimiņa aci skabargu, bet neredzam savā baļķi." Mums vajadzētu šo sacījumu pārfrazēt. Mums būtu jāredz savā aci skabargu un neredzēt kaimiņa aci baļķi.

Mūsu sabiedriskās sarunās nemanot lepība atrod sev ieeju. Tā sākas pašslavināšana, citu aprunāšana, nicināšana - tās ir parastās sadzīves parādības. Ļaunākais notiek tad, kad šādas sarunas notiek savtīgos nolūkos. "Ja gribi dzīvē tikt ātri uz priekšu, uzlec citiem uz pleciem." - tā saka paruna.

Kā jau agrāk sacīts, katrai personai ir grūti atzīt savas vājības, bet vēl grūtāk ir iedomīgai, lepnai personai. Tā stāda sevi pāri visam un tic savā sirdi, ka viņa ir nopelnījusi visu, ko tik sirds vēlas, kā sabiedriskā, tā arī materiālā ziņā. Viņa pagērē no citiem cieņu. Un ja tas neizdodas, tā paliek dūsmīga, skaudīga un min citu tiesības zem kājām. Tādējādi tā sagatavo sevi iekšējām čūlām, augstam asins spiedienam, triekai un agrai nāvei.

Mēs dzīvojam sacensības un materiālisma kultūrā, kur atpazīšanas dzinējspēks balstās uz sabiedriskās atzīšanas un materiālo labumu, sasniegumi reti tiek minēti, retāk slavīnāti un mazāk atalgoti. Lepība ir hidra ar daudzām galvām. Hidra tikai tad nobeidzās, kad Herkules nocirta visas galvas. Tāpat cilvēks var atraktīties no nāvīgajiem grēkiem tikai tad, kad lepība ir izdeldēta visās tās izpausmēs: skaudība, dusmas, mantkāribs, alkatība, pārsātināšana un slinkums.

Skaidrības labad, jāsaka kādi vārdi par istu zinātnieku izturēšanos un runas veidu. Ārēji zinātnieki nekad nav bravūrīgi. Ja tie lietišķi runā par saviem atklājumiem un sasniegumiem, tad tāda runa nav lepības izpausme. Ists zinātnieks neka neizņem savus spriedumus kategoriskā veidā.

ED. KEIŠA ŠARŽI

Iekšlietu ministrs Dainis Turlais:

- Senči ar šķēpu sāka un padzina ienaidnieku. Vajadzība vai nevajadzība, esi senču formā.

Atkārtoti ieceltais ārlietu ministrs Valdis Birkavs ir arī Latvijas ceļš priekšsēdētājs.

Finanču ministrs Aivars Guntis Kreituss garantē - pie mums nauda nezūd!

Ministru prezidenta biedrs, izglītības un zinātnes ministrs Māris Grinblats audzināšanas darbā: - Loci puķi, kamēr tā jauna.

Kultūras ministrs Ojārs Spāritis: - Spiežu roku, jaunais cilvēk, jūs par pagātni, tiešām, ziniet vairāk nekā mēs visi kopā.

Ministru prezidenta biedrs Ziedonis Čevers: - Visām sētām var tikt pāri, ja ir pricīgs prāts un treniņš.

Viņš vienmēr "atstāj durvis vaļā" iespējamiem maldiem, kļūdām savos pētījumos. Viņš saka: pēc manām domām, man liekas utt.

Materiālā pasaulē no svara ir "tikšana uz priekšu par katru cenu", pilnīgi aizmirstot pazemības tikumu, kā garā ir izauguši lieli mācības viri, lieli svētie, lieli mākslinieki, rakstnieki utt. Pazemībā slēpjas spēks, kas virza cilvēci uz kultūralo attīstību un gara veselību.

Dzīvojot pārākuma apziņas laikā, būtu ieteicams mums visiem atcerēties katoļu Pelnu dienu, kad priesteris uz ticīgo pierēm ar pelniem veido krustu, sacīdams: Memento, homo, qui pulvis es, et in pulvrem reverteris!

Jau no Aristoteļa laikiem ir zināms, ka visgrūtākā lieta pasaulē ir sevis pazišana, saprašana. Apcerējumā par savas dvēseles izmeklēšanu Sv. Augustīns sacīja: "Nosce te ipsum" - pazīsti pats sevi! □

Jānis Liepiņš,
Floridā

VAI IR PAMATS UZTICĒTIES 6. SAEIMAI UN ŠĶĒLES KUNGA VALDĪBAI?

Saprotams, ka Latvijā dzīvo cilvēki ar dažādām interesēm un pat dažādiem mērķiem, kas citādu grib redzēt Latviju. Taču grūti iedomāties, ka Latvijā varētu būt cilvēks, pat neatkarīgi no tautības un pilsonības, kas nevēlētos valdību, kas grib un spēj nodrošināt cilvēkiem drošību un labklājību. Bet vai 6. Saeima un Šķēles kunga vadītā valdība ir tā, kas vieš uzticību latviešos, Latvijas pilsoņos? Uzticībai, lai tā nebūtu gaistošs sapnis, vajadzīgs pamatojums.

Kā var uzticēties 6. Saeimai, ja tās lielu daļu sastāda cilvēki, kas jau līdz šim ir sekmīgi rūpējušies galvenokārt un gandrīz tikai par savu personīgo labumu un labklājību? Kāds ir pamats domāt, ka nu pēkšņi viņi ir kļuvuši citādi? Kā var uzticēties Saeimai, kas dāvāja uzticību sastādīt un vadīt valdību cilvēkam, kas pavisam nesenā pagātnē miljoniem valsts līdzekļu izšķērdēja savtīgos nolūkos, būdams Lauksaimniecības ministra vietnieka un ministra vietas izpildītāja amatā?

Vai patreizējās Saeimas deputātu vairākumu pārliecinoši neraksturo fakts, ka no korupcijas apkaņošanas likumprojekta tika izsvītrots pants, kas neļāva valsts amatpersonām strādāt, ieņemt augstus amatus dažādās firmās un citās privātās struktūrās? Ir taču zināms, ka bez brīvas konkurences nevar attīstīties ražošana un nav iespējams noregulēt brīvas cenas, ja pie mums visa tirdzniecība ir mafijas rokās. Pie mums ražotājs saņem tikai ap 1/5 no produkcijas realizācijas cenas, bet normālās valstīs ražotājs saņem gandrīz pusi no pārdošanas cenas.

Kā tauta varēja uzticēties Godmaņa, Birkava, Gaiļa kungu un kā lai tagad uzticas Šķēles kunga valdībai, ja neviena no viņām nav sapratusi, pat negrib saprast faktu, aksiomu, ka arī pie kapitālisma, sevišķi sākuma posmā, valdība nes pilnu atbildību par saimniecisko stāvokli valstī, ka tās funkcijās ietilpst arī eksporta maksimāla veicināšana un importa regulēšana, nekādā gadījumā nepieļaujot vietējā ražotāju izputināšanu. Ka tā tas notiek normālās kapitāliskās valstīs, tā ar savu plašo pētījumu, ar faktiem ir pierādījis Dr. hist. Aivars Straume publikācijā "Vai jebkuŗa tirgus ekonomija (ekonomika) ir efektīva?"

Protams, nav runa par to, lai no centra valdība noteiktu katrai saimniecībai, uzņēmumam, firmai ko un cik ražot un par kādu cenu pārdot, bet valdībai arī kapitalistiskā iekārtā ir jābūt kontroles un regulēšanas mechanismam un jānodrošina tā normāla darbošanās.

Kā gan varēja uzticēties Godmaņa, Birkava, Gaiļa kungu un Šķēles kunga valdībām, ja daudzo miljonu rietumvalstu aizdevumus Latvijai neizlietoja ražošanas attīstīšanai, bet izmantoja savās un draugu interesēs un kas vispār neatbalstīja un neatbalstīs arī šogad un nākamgad vietējos ražotājus ne pilsētās, ne laukos. Tas nav paredzēts valsts budžetā, kuŗu tuvākās dienās Saeimā grasās pieņemt.

Ka pieminētās iepriekšējās, tā pašreizējās Šēles kunga vadītā valdība imitē, māna tautu ar it kā gaidāmajiem milzīgajiem ieguvumiem Latvijai, iekļūstot Eiropas Padomē un Eiropas Savienībā, bet tišus slēpj, ka tad mums nāksies pakļauties Rietumu kungu diktētiem noteikumiem, kuŗi ierobežos mūsu ekonomisko patstāvību un ne vienmēr tie mums būs izdevīgi. Eiropas Sa-

vienības noteicošās valstis sludina brīvu tirdzniecību savām precēm, bet isteno protekcionismu pret Austrumeiropas valstu precēm.

Kā lai uzticas Šķēles kunga vadītai valdībai, ja tā nedomā radikāli samazināt izdevumus valsts pārvaldes līdz neejdzībai palielināto birokrātisko aparātu, ne milzīgo un augsti apmaksāto ierēdņu uzturēšanai, kā arī samazināt izšķērdīgo greznību un komfortu? Kā lai atbalstam un uzticamies valdībai, ja zinātne, izglītība un kultūra ir atstāta panikuma stāvoklī; ja nekas netiek darīts, ne paredzēts darīt nacionāli patriotiskās audzināšanas jomā - jo sevišķi mācību iestādēs?

Nebūt neiesaku visu tautsaimniecību pārņemt valsts rokās, bet kultūrā, zinātnē, izglītībā, medicīnā, sociālā nodrošināšanā, alkoholisko dzērienu ražošanā, iepirkšanā un realizācijā, valūtas maiņā un vēl šur - tur tas ir vajadzīgs.

Kaitīga un pārmērīga steiga ar valsts un pašvaldību uzņēmumu privatizāciju un nekontrolētu zemes izpārdošanu jebkuŗam, pie tam - par smieklīgi zemu cenu. Vairākās normālās valstis to veic gadu desmitiem (Anglijā u. c.).

Varētu uzrādīt vēl daudz citu iemeslu, kāpēc nevaram uzticēties Šķēles kunga vadītai valdībai. Atzīmēšu vēl tikai divas, manuprāt, ļoti svarīgas parādības, kas liedz tai uzticēties.

Pirmkārt - pie mums krimināli parazitisko struktūru rokās jau ir sakrājušies milzīgi līdzekļi, kas viņām dod iespēju kontrolēt, noteikt ne tikai visu ekonomiju, bet pat ar ierēdņu uzpirkšanu pakļaut sev valsts aparātu. Tas viņām dod iespēju izvairīties no nodokļu maksāšanas, panākt izdevīgus muitas noteikumus, iespēju savus līdzekļus noguldīt ārzemju bankās u. c.

Otrkārt - uzticēšanos esošai (arī iepriekšējām) valdībai neviens varas vīru bailes no dažādu ārvalstu vadītāju un vietējo migrantu pārmetumiem par it kā notiekošiem cilvēktiesību pārkāpumiem, kad runa ir par okupācijas un kolonizācijas seku likvidēšanu, latviešu kā nācijas aizstāvēšanu.

Ja no visa teiktā ir jāizdara galvenie secinājumi un ieteikumi 6. Saeimai un Šķēles kunga valdībai, tad es visā pilnībā pievienojos jau manis pieminētā vēstures zinātnieka Aivara Straumes domām:

Ekonomijas jomās, lai visdrīzākā laikā tiktu pie naudas, nekavējoties Saeimā ir jāpieņem likums, kas paredzētu diferencētu, bet ļoti stingru attieksmi pret nodokļu nemaksātājiem. Tiem jāparedz arī cietumsodi un mantas konfiskācija, kā tas tiek darīts daudzās ārvalstīs. Nevar taču pieļaut, ka no 30 - 50 procentiem paredzētie nodokļi netiek iekasēti, neskatoties uz milzīgo ierēdņu armiju, kuŗai ar to vajadzētu nodarboties. Liela daļa no iegūtajiem līdzekļiem jāizlieto ražošanas attīstīšanai.

Jābūt arī likumam, kas vismaz uz pāris gadiem no ārzemēm Latvijā ievest atļautu tikai to, ko paši ražot nespējam, bet kas ir ļoti nepieciešams, kā, piem., izejvielas, vismodernākās mašīnas un tehnoloģiju ražošanas tālākai attīstībai, medikamentus u. c.

Politiskā jomā jāparedz pasākumi, kas efektīvi un nepārtraukti uzlabotu demogrāfisko situāciju valstī, nepieļaujot pamat tautu (latviešu un līvu) izmiršanu, radot to ģimenēm piemērotus apstākļus. Jārealizē drosmīga ārpolitika, kas atmāskotu Krievijas agresīvo imperialistisko politiku.

Taču būtu pārāk naivi ticēt, ka esošā valdība, kuŗas rīcību noteiks prokomunistiskā un prokrieviskā virziena partijas 6. Saeimā un valdībā ar neseno LKP CK sekretāru Ivaru Ņezberu, neseno pučistu pret Latvijas neatkarību un Gorbačova padomnieku Albertu Kaulu kā arī pavisam neseno LKP augsto amatpersonu "Latvijas Ceļš" vadītājiem priekšgalā, - rīkosies pēc šeit minētajiem ieteikumiem. Var gan pieļaut domu, ka esošā pret tautiskā apvienība sabruks iekšējās pretrunās vasarā, kad būs jāvēl valsts prezidents. Bet to nedrīkst gaidīt bezdarbībā.

Visu nacionāli patriotisko spēku uzdevums ir aktīvi un neatlaidīgi darboties, lai iespējami lielāks Latvijas pilsoņu skaits izdarītu pareizus secinājumus. Raudāšana un žēlošanās nepalīdzēs. Jāizdara spēcīgs spiediens no apakšas uz 6. Saeimu un valdību.

Nekavējoši ir jāprasa, lai tiktu pārtraukta iedzīvotāju baidīšana ar nepieņemšanu darbā cilvēkus, kam pasē būs spiedogs, ka viņš ir parakstījis par uzlabotu pilsonības likuma pieņemšanu Saeimā vai nodošanu tautas nobalsošanā. Mēs nevaram atļauties vēl tālāk paplašināt LR pilsoņu skaitu, piešķirot pilsonību bijušajiem militaristiem un kolonistiem. To nepieļausana ir katra pilsoņa paš aizsardzības līdzeklis, glābiņš un goda pienā-

Ministru prezidents Andris Šķēle: - Katls liels, strēbju daudz, bet pelnītāju maz.

kums. Lai latviešu tauta pastāvētu, ir jārikojas nekavējoši un enerģiski. Saku katram: ja vēl neesi parakstījis - izdari to šodien vai rīt. Nenodod savu tautu, neapkauno savu godu. Varbūt šī ir pēdējā izdevība latviešu tautai un Latvijai kā nacionālas, latviskas valsts pastāvēšanai.

Slēgsimies cīnītāju rindās. Gatavosimies gaidāmajām vietējo pašvaldību vēlēšanām, lai tajās darbotos godīgi, droši, spējīgi patiesi nacionālas Latvijas patrioti. □

1996. 21. 01.

Eduards Berklavs

VAI LATVIJAS VĒSTNIEKS MASKAVĀ PĀRSTĀV KRIEVIJAS INTERESES?

Jānis Peters aicina veidot Latvijā "jaunu nāciju".

Autora piezīme: šī avīzraksta manuskripta kopijas nosūtītas Latvijas Republikas Ārlietu ministrijai un Saeimas ārlietu komisijai.

Tradicionāli svarīgus, nozīmīgus jaunā gada vēstījumus latviešiem, lībiešiem un Latvijas leģitimajai tautai mēs gaidītu no valsts prezidenta, ministru prezidenta vai Saeimas priekšsēdes. Jaunajam 1996. gadam vēsti par "vienīgo izeju" saimnieciski noplicinātajai, piesārņotajai, ar okupantiem un kolonizatoriem pārbīvētajai Latvijai no Maskavas sūtījis arī Latvijas vēstnieks Jānis Peters (sk. "Diena", 1995. g. decembra beigās!).

Nedaudzo Latvijas diplomātisko pārstāvju darbība ārzemēs, cik par to iespējams uzzināt presē, radio, televīzijā, saskan ar starptautisko izpratni par kādas valsts diplomāta pienākumiem un tiesībām sava amata laikā gan ārzemēs, gan pašu mājās. Izņēmums pēdējo 5 gadu laikā bijis Latvijas Republikas vēstnieks Maskavā ar savu īpatnēju pieeju un "ideju" bagātību. Viņa aktivitātes tālu pārsniedz Latvijas diplomātiskā pārstāvja pilnvaras un uzvedības normas gan ārzemēs (piem., televīzijas pārraidē vērojamā apkampšanās un bučošanās ar krievu kultūras darbiniekiem Latvijas vēstniecībā Latvijā, gan pašu zemē, presē paužot savus uzskatus un pārliecību par valsts iekš- un ārlietu politiku, kuŗi varētu neatbilst Latvijas valdības nostatījumam un kuŗus iespējams uzlūkot par kaitīgiem viņa pārstāvētās valsts vai latviešu tautas eksistencei nākotnē.

Mans nolūks nav sīki analizēt vēstnieka Jāņa Petera publisko darbību un viņa paustos uzskatus. Tas ietilpst Ārlietu ministrijas kompetencēs. Taču, būdams latvietis un Latvijas pilsonis, esmu ļoti samulsis un vēlos protestēt pret viņa, manuprāt, visai divainām "vienīgās izejas" tezēm.

No okupantu saimnieciski noplicinātās zemes problēmām, no zagļiem, kukuļotājiem, no tikumiskā samulsuma ("zem komunistiem bija labāk!"), no kolonizatoru pārbīvētās Latvijas situācijas pēc Jāņa Petera domām:

"Vienīgā izeja - veidot vienotu nāciju Latvijas valsti. Pagaidām te ir tikai tautības, viena no tām - latviešu. Valstij, kuŗā trūkst kopīgas nācijas izjūtas, ir grūti starptautiski aizstāvēt savas intereses, jo etniskās intereses vien nav identificējamās ar valsts nacionālajām interesēm. Jēdziens nacionālais valsti ir kaut kas pārētnisks. Eiropas Savienībā to mēs jutīsim skaudrāk nekā tajā Savienībā, ko sagrāvām. Toreiz galvenais bija saglabāt tautību, tagad - izveidot nāciju no tiem māliem, kādi mums ir. Nācijas kopapziņas trūkums negatīvi ietekmēja Latvijas dzīvi pērnajā gadā. Bet pozitīvi ir tas, ka mēs no Eiropas demokrātijas stundas neesam aizlaidušies un meklējam iespējas savus "mājas darbus" tomēr izpildīt."

Lai lasītājs, rūpīgi kā Bībeles pantus analizējot un tulkojot, galīgos secinājumus no iepriekšējā citāta izdara katrs pats. Pievērsīšos tikai dažiem aspektiem.

Vēstniekam Jānim Peteram tāpat liekas, ka Latvijā pagaidām mitot tikai tautības, viena no tām - latvieši. Latvieši savā tēvu zemē Latvijā, pēc vēstnieka uzskatiem, tāpat nav vairs pat tauta, bet ir tikai - tautība, viena no daudzajām, no kuŗām tad nu jāizveidojot "nācija".

Nevēlos analizēt Jāņa Petera hallucinēto Latvijas un latviešu nākotnes ainu, tomēr ir jājautā, kādi subjekti tad taps viņa izsapņotajā, jaunveidojamā "vienotā nācijā Latvijas valsti". Kā tos dēvēs? Kādā vārdā sauks? Vai tie būs mankurti, rosijāņi jeb krievzemieši, štrasenmišungi, bastardi vai, lietojot vēstnieka terminoloģiju, kādi mistiski "pārētniķi"? Tāpat, iznīcināsim latviešus un libiešus, audzēsīm un audzināsim "jaunu nāciju". Tikai šoreiz to nedēvēsim pazīstamajā vārdā "jaunā, vienotā padomju tauta"!

Gandrīz nemanot, vēstnieks Jānis Peters visai duļķainā, ar nesaprotamu terminoloģiju piebārstītā tekstā paaugstina Padomju Savienību, noliekot to blakus demokrātikai, bez slepkavošanas un vergu darbu noņemēm izveidotajai Eiropas Savienībai. Diplomāta cienīgs stīķis!

Manuprāt, kādas "jaunas nācijas" veidošana Latvijas valsti nav pamattautu, latviešu un libiešu, kā arī leģitimās Latvijas tautas pārdzīvošanas interesēs. Vēstnieka Petera ieteiktā "vienīgā izeja" pārgroza, pat iznīcina visus priekšnoteikumus tautas pastāvēšanai. Vai tiešām tai zemē, kur "mūsu tēvi cieta, kur viņu asins lieta", viņš atkal aicina veidot "jaunu nāciju"? Tādas tapšana varētu būt vienīgi Krievijas un agrākās imperijas atjaunotāju interesēs kā aplinkus soļi ceļā uz latviešu tautas un Latvijas valsts iznīcināšanu.

Krievijas interešu pirmajā vietā, kā ļauj secināt Padomju Savienības, imperijas atjaunotāju, balsis, ir tas, lai visiem krievu un vācu okupācijas laikā (1940-1991) Latvijā ieviestiem krieviem un krieviski runājošiem cittautiešiem būtu pilnas pilsoņu tiesības. Vēlāk tad ar balstiesību palīdzību (un pat pie Eiropas Savienības piederot) demokrātiski var panākt un grozīt visu, ieskaitot izstāšanos no Eiropas Savienības un pievienošanos Krievijas imperijai.

Krievijas domē ģenerālis Aleksandrs Ļebeds 1996. g. 17. janvārī čečēņu neatkarības cīnītāju iznīcināšanas akcijas sakarā teicis: "Tas smejas pēdējais, kas šauj pirmais - tā ir vispār zināma lieta"(sk. "New York Times", 1996. g. 18. janv.). Latvijas gadījumā ar "vienīgās izejas" palīdzību, pārfrazējot minēto krievu militāristu, var teikt: "Nemaz nebūs jāšauj pirmajam, lai smietos pēdējais."

Kā sadrupināt latviešu, libiešu un Latvijas leģitimās tautas pretošanos etniskajai nāvei? To var panākt, zvejojot saduļķotos ūdeņos, stāstot un iestāstot, ka Latvija nav latviešu un libiešu etniskās izdzīvošanas vieta, bet ka Latvija ir daudztautību valsts, kuŗā būs viena "nācija", kuŗai "kopīgas nācijas izjūtas" un "viena vienota kopapziņa"! Vai tiešām Latvijas vēstnieks Krievijā neapzinās, ko viņš ieteic? Jeb vai tomēr apzinās, jo tāds "vienīgās izejas" izkārtojums nozīmē agrākās okupācijas seku beziebildumu pieņemšanu, kas darbojas par labu tikai imperijas atjaunotāju centieniem?

Lai pa kādiem ceļiem gatavojamies doties uz savas tautas un valsts nākotni, lai kādus darījumus plānojam, lai kādus līgumus apstiprinām ar saviem parakstiem, nekad par atsevišķiem aspektiem nevar un nedrīkst iedomāties: "tā jau nenotiks", "tas nav iespējams" un līdzīgi. Viss ir iespējams! Tāpēc - visas varbūtības apsveramas un ielēšamas. Tāpēc uz "vienīgās izejas" altāra nav akli jāupurē latviešu tauta un arī sīkā libiešu grupa.

Uzlūkojot, pretēji visām starptautiskām normām, pēdējos 50 gados Latvijā iesūtītos kolonizātorus, cittautiešus, par Latvijas teritorijas integrālu un tiesisku daļu, radot ar viņu masu draudus latviešu un libiešu pastāvēšanai, pieļaujot un pieņemot citu lielāku tautu savtīgu iefiltrēšanos un uzkundzēšanos mazu pamattautu teritorijā un pēc tam sākot pārtautošanu, tiek pārkāptas, pat apsmietas Tautu tiesības (The Rights of Nations), ko Apvienoto Nāciju 50 gadu jubilejā tik autoratātīvi formulēja pāvests Jānis Pauls II.

Cilvēka un tautu tiesību vārdā es protestēju pret vēstnieka Jāņa Petera tā dēvēto "vienīgo izeju", t. i., "jaunas nācijas" veidošanu Latvijā. Tā ir pretvalstiska, jo apšaubā Latvijas valsts ideju un jēgu, proti, ka Latvija ir šīs teritorijas pamattautu - latviešu un libiešu valsts, kuŗu pārvalda leģitimā Latvijas tauta - Latvijas pilsoņi.

Tāpēc jāaicina Latvijas Ārlietu ministrija publiski paskaidrot, vai vēstnieka Jāņa Petera "vienīgā izeja" pārstāv arī Latvijas valdības viedokli. Es ļoti vēlētos šaubīties, ka tā varētu būt Latvijas valsts politika. Ja patiešām tā nav, tad sakarā ar starptautisko praksi, kur regulāri notiek diplomātu maiņas, ja tie pārkāpuši savu pilnvaru robežas, no amata jāiziet vēstniekam, kas "dzen pats savu politiku". □

Kalamazū, 1996. g. 26. janvārī

Aivars Ruņģis

XXXXXXXX

MORĀLA VALSTS

Ja Grieķija un Roma ir galvenie avoti Rietumeiropas domāšanā par literāturu, mākslu, filozofiju, politiku un citām nozarēm, tad jūdi un kristietība tai nes reliģijas un morālos standartus. Alexander Gray

Saimnieciskā nestabilitāte Latvijā

Pašreiz Latvijā uzmanība pievērsta fiziskiem notikumiem: Saicams nebūšanām, sociālām netaisnībām, banku bankrotiem, re-okupācijas varbūtībai, mafijas zelšanai, utt. Tikai nedaudzi min iespēju, ka saimnieciskās nestabilitātes cēloņi ir garīgi, norādot uz sen konstatētiem faktiem vēsturē, kuŗos redzam reliģijas nozīmi tautu labklājībā vai sabrukumā. Šie nedaudzie saka, ka reliģija kopā ar morāles standartiem ir bijusi tautu saimnieciskā likteņa noteicēja.

Ir nesaprotama Latvijas un emigrācijas latviešu preses nostāja attiecībā uz valsts saimniecisko stāvokli. Nesaprotama ir arī redaktoru pieļāvība rakstītāju (žurnālistu un citu) vārdu plūdiem, ja tiem maz pamatzināšanu valsts saimniecības jautājumos. Tas maldina jau tā nezinošo publiku. Vai Latvijas un emigrantu latviešu preses atbildīgie redaktori būtu atteikušies no atbildības?

Ļauno stāvokli publikācijās pavairo tas, ka redaktori noraida, vai ievieto reliģijas nozarē tās valsts saimniecības analīzes, kuŗās zinātniski pamatota garīgo faktoru nozīme valsts saimniecības stabilitātē. Atgādinu, ka šeit rakstītais nav ievietojams reliģijas nodaļā laikrakstā, vai kādā reliģiskā žurnālā.

Mana definīcija vārdam zinātne līdzinās tai, kas atrodama Webster'a vārdnīcā (angļu valodā). Ar šo vārdu apzīmēju sistematizētas zināšanas, lai noskaidrotu īpašības vai principus speciāliem fainomeniem. Pie zinātnēm, kas pēta valstu un tautu garīgo un saimniecisko labklājību, strādāju jau 30 gadus.

Latvijas saimniecības nestabilitātei ir garīgi pamati. Tie meklējami reliģijā un morālos standartos, kas izsauc šādu nestabilitāti.

Morāla valsts vadība

Nesen laikrakstā bija Latvijas prezidenta attēls līdz ar citiem ticīgajiem ceļos pie altāra, saņemot svēto vakarēdienu no Latvijas luterāņu archibīskapa. Rodas nopietns jautājums: vai ticība Latvijā ir modes lieta? Pirms dažiem gadiem Latvijas prezidents, kad viņš vēl nebija amatā, piederēja komunistu partijai, kuŗai ir cita ticības mode.

Bet nav jau Latvijas prezidents vienīgais. Ir daudzu lielāku valstu prezidenti un valstsvīri, kas neņem reliģiju nopietni, bet izlieto to savas karjēras labā. Nekādā ziņā neapšaubu ne Latvijas, ne arī citu prezidentu ticību, ja tā patiesa. Neapšaubu arī to, ka cilvēks var mainīties. Patiesa ticības nomaīņa ar pārmaiņām dzīves stilā un raksturā.

Kas ir nozīmīgs un par ko rakstu, ir valsts vadītāju attiecība pret morāliem standartiem un šo attiecību ietekme uz valsts

saimniecību. Radītājs caur saviem praviešiem cilvēcei atklāj, ka valsts vadītāja nostāja lielā mērā nosaka morālo noskaņojumu tautā. Ja prezidentam ticība ir modes lieta, tad arī tautā ticība kļūst mode. Šādai nepareizai nostājai ir negatīva ietekme valsts saimnieciskajā stāvoklī.

"Kungs nāks tiesāt savu ļaužu valdniekus, jo jūs esat izlauzījuši viņa laukus un jūsu namos ir trūcīgiem cilvēkiem nolaupta manta. - Kā jūs driekstat postīt manus cilvēkus un iemīt dubļos nabadzīgo iedzīvotāju cilvēcīgo cieņu - saka Dievs, visu izplatījuma radījumu Valdnieks" (Jesajah 3).

Tam, ko šeit rakstu, ir maz kopēja ar sagrozīto Kristus mācību, ko mūsdienās piekopj denominācijās (konfesijās) organizētās baznīcas. Ko šeit rakstu, ir patiesība un sniedz sabiedrisko zinātņu nozarē. Rakstītais ir zinātniski-religiskas atziņas - vēsturē praktiski pārbaudītas patiesības.

Morāla taisnības mācība vijas cauri visam Kristus sacītajam. Tā vijas cauri visu Radītāja praviešu teiktajam.

Morālas valsts sākumi

Morālas valsts principi cilvēces vēsturē ierodas ar Mozus misiju Izraelai. Šeit pirmo reizi ieraugam tiešas instrukcijas tautai un valstij, kuņš aizstāvētas strādnieka, grūtībā nonākuša cilvēka un ārzemnieka tiesības organizētā sabiedrībā. Paraugam došu dažas no šīm instrukcijām.

Attiecībā uz strādnieka algu: Neverdziniet darbā pieņemto strādnieku, kam vajadzīgs dzīvē nepieciešamais, vienalga, vai viņš ir jūsu brālis, vai cittautilietis, kas ir apmeties jūsu zemē un jūsu robežās.

Attiecībā uz strādnieku tiesībām: Neizdod strādnieku, kas ir izbēdzis no sava kunga un pie jums meklējis patvērumu. Neizdod to atpakaļ viņa kungam. Lai viņš paliek pie jums un dzīvo jūsu zemes robežās. Vietu, kur dzīvot, viņš var izvēlēties pēc savas patikas. Jums nebūs viņam darīt pāri!

Skaidri izteiktas ir instrukcijas par regulāro nedēļas atpūtas dienu: Sešas dienas jums būs strādāt un padarīt visus darbus. Bet septītā diena ir Kunga, jūsu Dieva, atpūta, kuņā jūs nedriekstat darīt nevienu darbu. Ne jūs, ne jūsu dēls, ne jūsu meita, ne jūsu viesis, ne jūsu zirgs, ne arī kāds cits jūsu lops, ne arī cittautilietis, kas atrodas jūsu robežās. Lai jūsu strādnieks un jūsu strādniece atpūstos tāpat, kā jūs.

Pēdējais teikums jāpārlasa lēnām, lai pilnībā saprastu tā garu. "Lai jūsu strādnieks un jūsu strādniece... tāpat kā jūs." Tānī atspoguļots patiess līdztiesības gars starp darba devēju un viņam padotajiem.

Attiecībā uz cittautiliešiem, bāreņiem un atraitnēm: kad jūs labību pļausiet savā tirumā un aizmirsīsiet kūlīti tirumā, tad jums nebūs atgriezties, lai to paņemtu, bet tas paliek cittautilietim, bāreņim un atraitnei, lai tas Kungs jūsu dievs jūs svētī visos jūsu pasākumos. Kad jūs savu olīvoku nopurināsiet, tad zari jums nav otrreiz jāpārliūko, lai paliek cittautilietim, bāreņim un atraitnei. Un kad jūs lasīsiet ogas savā vainā, tad jums nebūs tās vēlreiz pārļāstīt, lai tās paliek cittautilietim, bāreņim un atraitnei.

Morālas valsts rezultāti

Viscauri Mozus laikmetā ir uzsvērti morāli taisnības principi un centieni. "Tikai pēc taisnības, pēc taisnības jums būs dzīties..." ir rakstīts Deuteronomijā.

Kādi bija rezultāti Mozus laikmeta likumdošanai un centieniem? Kā tie ietekmēja ļaužu labklājību un vitalitāti? Šī laikmeta vēsture liecinā vienu: tad, kad sabiedrība turējās pie dotajiem likumiem, ļaudis piedzīvoja lielu labklājību un pieaugumu. Tad, kad cilvēki no dotajiem likumiem novirzījās, sekoja posts.

Par nabadzīgajiem dota šāda instrukcija: Istenībā jūsu tuvumā nevajadzētu būt nevienam nabagam, jo tas Kungs jūs svētīdams svētīs..." Bet ja kāds būtu nonācis trūkumā, tad "...nemocīniet savu sirdi un neaizžņaudzat savu roku savam nabadzīgajam brālim, bet devīgi atverat roku un aizdotat viņam tik, cik viņam trūkumā nepieciešams."

Izraelas vēsture ir lieciniece Dieva doto norādījumu patiesībai. Pēc Mozus nāca Radītāja pravieši, kas nemitīgi atgādināja tautai un valdniekiem valsts morālos standartus. Vienmēr, kad sabiedrība novirzījās uz nepareiziem ceļiem - uz nepareizu reliģiju - pravieši to brīdināja. Pareiza reliģija ir izšķiroša.

Pravieša Jesejas grāmatai cauri iet atziņa, ka atsevišķa cilvēka, tāpat kā veselas tautas, labklājība un vitalitāte atkarīga no turēšanās pie morāliem principiem un kā cilvēki izturas

viens pret otru. Šai grāmatai iet cauri atziņa, ka ļaužu pārticība un laime atkarīga no viņu likumdevēju, pārvaldes, rakstnieku un citu vadošu personu nostājas pret sociālo taisnību.

Otra atziņa Jesejas grāmatai ir, ka katra cita veida tuvošanās Dievam, cik reliģiska lai tā arī nebūtu, bez sociālo principu praktiskas pielietošanas, ir nenozīmīga un velta. Jesaja ziņo, ka reliģija vien, bez sociālas taisnības, nedod labus rezultātus valsts un tautas mērogā. Izraelas un citu tautu vēsture, sākot no seniem, līdz pat visjaunākajiem laikiem, ir pierādījums Jesejas grāmatai atklātajām patiesībām.

Nepareizās reliģijas Latvijā

Kāda ir galvenā atšķirība starp pareizu un nepareizu reliģiju? Pareiza reliģija dod Radītāja atklātu patiesību, kas nes valstij un tautai labklājību. Nepareizā reliģija ir cilvēku fantāzijas radījums, kas ved valsti, tautu un sabiedrību uz postu. Ilustrācijai došu 3 piemērus.

Pirmais piemērs. Pareizo reliģiju var izteikt ar teikumu "Tev nebūs zagt", bet nepareizo ar "Sievietes var ieņemt mācītāja amatu". Pirmais ir Radītāja dota patiesība, turpretī otrais - cilvēku fantāzijas ražojums. Ar stingro nosacījumu "Tev nebūs zagt" valsts, tautas un sabiedrības labklājība ceļas. Ar otro "Sieviete var ieņemt mācītāja amatu" valsts, tautas un sabiedrības stāvoklis grimst. Daudzas latviešu problēmas izskaidrojamas ar sievietes stāšanās mācītāja amatā. Dzimstība Latvijā ir viena no zemākajām Eiropā. Radītājs ir devis sievietei citu, atbildīgāku uzdevumu nekā mācīšanu draudzē. Tāpēc Radītājs ir noteicis, ka "sievietes nedriekst draudzē mācīt" (I Timoteja gr. 2:12).

Otrais piemērs pareizas reliģijas atšķiršanai no nepareizās. Pretēji pavēlei "Tev nebūs ļaunību pārķāpt", mūsdienās nereti dzirdam cilvēku ideju, ka "tagad ir citi laiki". Kuņš teikums nes valstij un sabiedrībai svētību un labklājību un kuņš pretējo? Kuņū no šīm divām reliģijām māca mūsu mācītāji?

Trešais piemērs būs aptverošāks. Radītājs ar Kristus starpniecību mums atklāj, ka mums ir jāmil savs ienaidnieks. Pretējā reliģija nosaka, ka mums ir jākaitinā mūsu ienaidnieks. Ar visādiem līdzekļiem šīs reliģijas praktizētāji cenšas sacelt valsti vienu tautu pret otru, sēt naidu.

Paraugus pareizai un nepareizai reliģijai varētu dot simtiem, bet šoreiz lai pietiek ar trim. Radītāja pravieši un Kristus ieteic tautai izvēlēties pareizo reliģiju, bet sagrozītās kristietības mācītāji ieteic izvēlēties nepareizo.

Morālas valsts standarti

Pareiza reliģija sākas ar Radītāja 10 baušļiem. Cilvēki uz zemas attīstības pakāpes Radītāja baušļus (likumus) uzskata kā traucējumu savā dzīvē. Jo sabiedrība (tauta) ir uz augstākas pakāpes, jo tā skaidrāk saskata Radītāja tālredzību un gudrību. Tā redz Radītāja likumus savas labklājības pamatus. Visi Radītāja baušļi ir praktiski un izvedami dzīvē.

Nepareiza un postu nesēja reliģija māca, ka Radītāj baušļi praksē ir grūti izvedami, vai pat neiespējami. Šādas reliģijas pārstāvju runas un sprediķus esmu dzirdējis Latvijas un emigrantu baznīcās, kā arī lasījis šādu runu tekstus luterāņu izdotā publikācijā ASV. Neminēšu vārdus, jo iespējams, ka, gadiem aizritot, autori mainījuši savu nepareizo pieeju.

Lai rādītu, cik Radītāja pamatlikumi ir vienkārši un praksē izvedami, došu tos šeit visiem saprotamā formā:

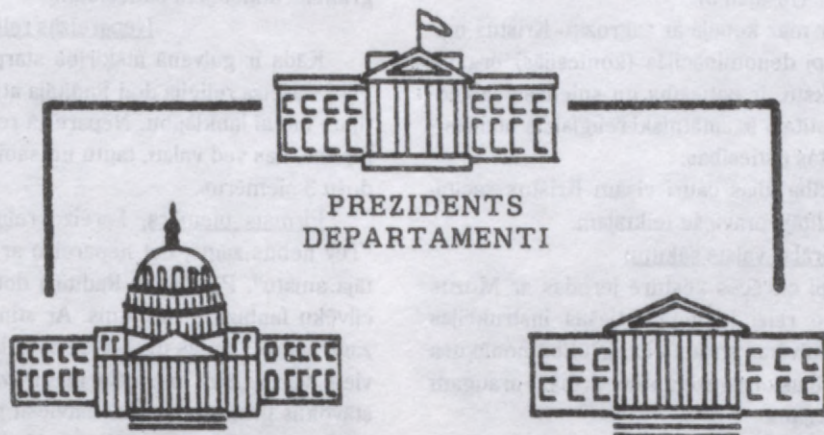
1. Es esmu Kungs jūsu Dievs. Jūs nedriekstiet atzīt nevienu citu dievu, kā tikai mani.
2. Jūs nedriekstiet darināt skulptūras, kas ir atveidi no lietām debesis, vai virs zemes, vai ūdenī. Jūs nedriekstiet šo skulptūru priekšā zēmoties un tām kalpot...
3. Jūs nedriekstiet Kunga jūsu Dieva vārdu izrunāt nevieta un necienīgi.
4. Atceraties manu atpūtas dienu un to ievērojiet.
5. Cieniet savu tēvu un māti.
6. Jūs nedriekstiet noslepkavot.
7. Jūs nedriekstiet pārķāpt ļaunību.
8. Jūs nedriekstiet zagt.
9. Jūs nenedriekstiet dot nepatiesu liecību.
10. Jūs nedriekstiet iekārot neko, kas pieder otram.

Reliģiju nošķirtība valsti

Vai Latvijas satversmē nav rakstīts, ka reliģijai jābūt atšķirīgai no procesiem sekulārā valsti? Pirms atbildes jānoskaidro, kas domāts ar vārdu reliģija. Pārbaudot lielās vārdnīcas, atklājam, ka gadu desmitos šī vārda nozīme mainījusies. Tā Webster-

TRĪS LIELAS NOZARES ASV PĀRVALDEI

LIKUMIZPILDĪŠANAS (EXECUTIVE) NOZARE

LIKUMDOŠANAS (LEGISLATIVE) NOZARE

Kongress
Senāts + Reprerzentantu
Nams

JURIDISKĀ (JUDICIAL) Likumu interpretācijas nozare

Augstākā Tiesa
Parsūdzamās Tiesas, Distrikta
Tiesas, Speciālās Tiesas

200 gadu pieredze.

Amerikas Savienoto Valstu centieni morālas valsts izveidošanā būtu pētāmi sabiedrisko zinātņu vēsturniekiem. ASV pārvaldes vēsture ir cieši saistīta ar tās saimniecisko vēsturi. ASV satversme nosaka, ka valsts centrālā pārvalde sastāv no trim nozarēm, katra ar savu darbu. Viena nozare nedrīkst darīt otras nozares darbu. Pirmā ir likumdošanas nozare, kas izstrādā un izdod likumus. Otrā, likumu izpildīšanas nozare, skatās, lai likumi tiktu pildīti (ievēroti). Trešā, juridiskā nozare, nodarbojas ar likumu interpretāciju praksē. ASV satversme nosaka tos likumus, kas šīs trīs nozares kontrolē.

1955. g. "relīģijai" dota atšķirīga definīcija no tās pašas vārdnīcas 1990. g. izdevuma. Pēdējā izdevumā šis vārds raksturo kādas ļaužu grupas dziļas pārliecības kodeksu. No šādas definīcijas izriet, ka pašreiz Latvijā praktizēti vairāki dziļas pārliecības kodeksi (relīģija). No šiem pārliecības kodeksiem nevar izbēgt arī sekulārās valsts likumdošanas un citi procesi.

Piemērs ir Amerikas Savienotās Valstis (ASV) ar ierakstu satversmē par reliģijas atšķiršanu no sekulārās valsts procesiem. Patiesībā šāda atšķiršana nepastāv. Mūsdienās ASV likumdošanu un citus procesus valsti regulē "sekulārā humānisma" pārliecības kodekss. Morālo problēmu šādā valstī ir atliku likām.

Kā tas ir mūsdienu Latvijā? Tur valda reliģiju sajukums, pa virsu peldot biežam ideoloģiju chaosam. Vienā galā ir fašistu morālais kodekss, otrā - marksistu. Bez visa tā Latvijā vēl liela godā ir oportunistu standarti. Valstu saimniecības vēstures analīzes rāda, ka, ja valstī ir garīgo standartu sajukums, sajukumā ir arī tās saimniecība.

Vai šī mana analīze, kurā apskatīti morālas valsts sākumi un kā tas ietekmē attiecīgās valsts saimniecību, būtu Latvijā vienīgā, kas vērs valsts vadītāju un sabiedrības uzmanību uz viena pareiza morāles standarta nepieciešamību?

Kas rādis ceļu?

Kas rādis ceļu uz vienas, pareizas reliģijas izveidošanos Latvijā, kas būtu saskaņā ar Kristus principiem un Mozum dotajiem pamatiem? Kas rādis ceļu ārā no nepareizām reliģijām un ideoloģijām, kas rada saimniecisko sajukumu Latvijā?

Vai ir nepieciešami šādā kustībā iesaistīt daudz cilvēku? Nē, arī mūsu paraugs, Kristus, savam darbam izvēlējās tikai nedaudzus. Neviens no šiem pirmajiem izraudzītajiem nebija garīdznieks: vairāki zvejnieki un citu amatu cilvēki. Viņu darbs bija izprast, ko Radītājs, visas cilvēces Tēvs, no viņiem sagaida.

Neliela pareizas reliģijas cilvēku kopība pirmajā gadsimtā pārveidoja daudzus tautu, valstu un atsevišķu cilvēku likteņus turpmākajos gadu simteņos. Arī Latvijā neliela ļaužu kopība ar pareizu reliģiju spētu nomainīt līdzšinējo morālo sajukumu un, līdz ar to, arī valsts saimniecības stāvokli. Liela palīdzība varētu nākt no lielo laikrakstu izdevējiem un redaktoriem. Visam pamatā jābūt atziņai: Tikai Radītāja dota reliģija, ne cilvēku izgudrojumi, nes labklājību.

Ja šāda grupa izveidotos, tai būtu vairāki pretinieki. Neņemšu tos šoreiz analizēt, bet izteikt atziņu, ka latviešu sekulārie rakstnieki līdz šim bijuši galvenie, kas vilkuši sabiedrību uz leju. Latvieši ar lielu interesi lasa bezdievīgu un nemorālu rakstnieku darbus (Andrejs Uptis, Vilis Lācis u. c.).

Cerams, ka pašreiz Latvijā ir pārvērtēšanas laiks. Cerams, ka drīz Latvijas Universitātē mācīs zinātnieki, kas meklēs tās patiesības, kas ierakstītas senās Izraēlas un 19. un 20. gadsimta angļiski runājošo tautu vēsturēs. Zinātnieki, kas atklās, kurie laika periodi veidojuši Izraēlas saimniecisko labklājību un kurie veicinājuši angļiski runājošo tautu (ART) izplešanos un labklājību. Zinātnieki, kas atklās tos garīgos strāvumus un principus, kas dominēja attiecīgos šo tautu vēstures periodos. □

J. Purviņš Jurjāns

Laipni lūdzam lasītājus, kas vēl nebūtu nokārtojuši savu abonementa maksu par 1996. gadu un kas aizkavējušies ar 1995. maksas kārtojumu, kā arī tos, kas kaut kāda pārpratuma dēļ nav atteikuši savu abonementu, bet arvien vēl turpina saņemt MLB ZIŅOTĀJU, nokārtot maksājumus ar atbildes pastu, jo redakcijai šobrīd vajadzīgi līdzekļi. Neparasti laika apstākļi, kas izsauca plūdus janvāra vidū, atnesuši papīra un aplokšņu zaudējumus, kas ir jāatvieto.

REDAKCIJA

padomnieku vārdi, kuņi strādā Latvijā jau ilgāku laiku pret atalgojumu. Nekur nav pieminēta arī vēl pašreiz aktīvā dienesta latviešu virsnieku un instruktoru līdzdalība kā ASV atalgojamiem darbiniekiem Mičiganas nacionālo aizsargu sakaru komandā un no Lielbritānijas - plkv. Jānis Kažociņš.

Man esot Rīgā pag. g. maijā, T. Jundzis man lūdza mēģināt viņa manuskriptu augšminētajā apakšnodalā uzlabot un papildināt, bet viņam nebija līdz attiecīgais teksts. Tikko pastā to saņēmu, solito steidzīgi izdarīju un jau nākamajā dienā nosūtīju atpakaļ. Diemžēl, vēlāk saņēmu vēstuli no kāda krievu tautības autora palīga, ka mans raksts, kaut arī izsūtīts un saņemts laikā, neesot varēts izmantot, jo autors bijis komandējumā Anglijā. Pēc viņa atgriešanās bijis par vēlu. Ja nu grāmata iznāktu otrā izdevumā, tad gan šādi labojumi būtu ļoti vēlami, vai nu no mana oriģinālā papildinājuma, vai arī kādas citas kompetentas personas izstrādājumā. □

Plkv. Vilmārs Kukainis

☒☒☒☒☒☒☒

SVEICIENI NO VIDZEMES KALNIEM!

Sen neesmu rakstījusi, jo vasarā laiks iet tik ātri: ogu lasīšana, siena pļaušana pansionāta govīm. Es gandrīz viena pati visu sienu sagādāju šovasar. Virieši, kam tas bija jādara, slinkoja. Redzēju: ja es to nedarišu, siens paliks nepļauts un ziemā būs jālikvidē govīs. Direktors visu vasaru staigāja vienā reiboni, neko neredzēja un nesaprata. Tagad ziema klāt un pansionāta malķas šķūņi tukši, nezinu, ko viņi kurinās, bet tā nav mana rūpe. To siena pļaušanu es darīju par velti, savā brīvajā laikā.

Visur ceļas cenas. Līdz ar to bojājas gara stāvoklis, negribas ne runāt, ne rakstīt. Es pat nevaru vairs avīzi nopirkt, jo alga ir, apm., 50 latu. Viena dienas avīze maksā no 20-45 santīmiem. Man ir pasūtīti Blaumaņa kopotie raksti. Nevaru izņemt, jo viens sējums maksā 2,6 latu.

Valdībā galvenais cīņa par krēslēm. Tautai ceļ cenas un palielina nodokļus. Bijušie kolchozu lauki, atdoti īpašniekiem, aizaug ar alkšņiem un kārkliem. Īpašnieki tik zāgē mežus un pārdod par smiekla naudu (stēru par sviestmaizes cenu valūtā), ārzemēs par to naudu var nopirkt siera maizīti. Kamēr Dieva žēlastība nenāks pār mūsu stulbo tautu, tikmēr mēs uz postu vien iesim. Es uz pēdējām vēlēšanām negāju. Teicu: ja viņi ievēlēs nevēlējamo valdību, es vismaz nejutīšos vainīga ne pie kā. Tā arī bija. Tas jau bija paredzams pirmsvēlēšanu runās.

Pansionātā vairākas reizes pienāca humānā palīdzība (drēbes). Tagad pilna māja ar vecām, novalkātām drēbēm. Darbā ejot jau noder, bet, kad jābrauc uz pilsētu, jāpdomā, ko vilkt mugurā, sevišķi, kad mainās sezona.

Reizi nedēļā abi ar dēlu ejam uz skolu. Tur viena skolotāja uzņēmusies ar bērnu vecākiem studēt Biblii. Es šajās pārrunās atrodu mierinājumu, ka mums ir vēl ļoti labi, ka ar visu jāsamierinās un viss jāņem par labu. Cerību jau vairs nav nekādu, tikai samierināšanās.

Latvijā ir stiprs sals. Aukstums jau nav nabagu draugs. Pansionātā kūti aizsala ūdens krāns. Manas meitenes Rīgā salst, pilsēta vāji kurina. Ziema ir skaista ar sniegu, sarmu un salu. Skaisti ir, bet labi nav. Man tā nepatik tas ziemas aukstums un isās dienas. Drīz būs Ziemsvētki un atkal jauns pavasaris. Tad būs labāk. □

1995. gada Ziemsvētkus gaidot.

Zane

GRĀMATAS

"LĀČPLĒŠA KAĶA ORDEŅA KAVALIERI"

Lai godinātu Lāčplēša Kaķa Ordeņa kavalierus (LKOK), Latvijas Valsts vēstures arhīvs "Jāņa sētas" apgādā, Rīgā, izdevis tiem veltītu reprezentatīvu 616 lpp. biezu lielformāta grāmatu. Šī greznā grāmata sastāv no tās autoru Modra Šēnberga, Gunāra Rauzāna, Raimonda Romanovska, Edgara Ruņģa, Uga Treides un Aināra Bambala priekšvārdiem, vēstures Dr. Valda Bērziņa apcerējumiem, Lāčplēša Kaķa Ordeņa statūtiem un plašas biogrāfiskas vārdnīcas ar LKOK fotogrāfijām. Sastādīšanā izmantots LKOK biedrības arhīvs, ko uz Rīgu personīgi aizveda nodošanai Latvijas Valsts vēstures arhīva direktriesei vietniecei vēstures Dr. Valdai Pētersonei LKOK biedrības pilnvarnieks plkv. V. Kukainis. Viņam lūgts bez atlīdzības uzņemties grāmatas izplatīšanu Ziemeļamerikā. Latvijā grāmatniecās to pār-

dod par Ls 19, šē tā būs dabūjama nedaudz lētāk - par pašizmaksu ASV \$ 25. Šai cenai, diemžēl, jāpieskaita ļoti dārgie gaisa pasta izdevumi, kas vairāk kā 5 mērciņu smagajai grāmatai ir Ls 14,60, t.i., ASV \$ 29, kopā ASV \$ 54. Grāmatas pasūtīšanas adrese ir - 237 Springmont Road, Northfield, OH 44067, U. S. A. □

Plkv. Vilmārs Kukainis

☒☒☒☒☒☒☒

LATVIEŠU NACIONĀLĀ APVIENĪBA KANADĀ IZGLĪTĪBAS UN KULTŪRAS FONDS

Toronto, 1996. gada 28. janvārī

**LATVIJA IR NEATKARĪGA VALSTS, BET MĒS
VĒL DZĪVOJAM KANADĀ...**

**ATBALSTĪSIM ARĪ MŪSU JAUNATNES
AUDZINĀŠANU UN KULTŪRAS PASĀKUMUS!**

Draudzīgā aicinājuma zelta ābele turpina ziedēt. Latvija ir atguvusi neatkarību. Tagad arī tur sāk atjaunot Draudzīgā aicinājuma ideju un garu, lai sakoptu izglītības un kultūras lauku. Bet arī mūsu misija nav beigusies. Mums jāuztur stipra un latviska kopība ārrzemēs, lai mēs turpinātu pastāvēt un būtu spējīgi palīdzēt Latvijas atjaunošanā. Jāpastāv latviešu skolām un jaunatnes organizācijām, jāturpina mūsu sabiedriskā un kultūras rosība. Tam jādod mūsu atbalsts.

Tam kalpo LNAK Izglītības un Kultūras Fonds. Ar Jūsu atbalstu tas 1995. gadā ir atbalstījis latvisko izglītību un kultūras pasākumus ar \$ 19,360.

Latviešu kopība trimdā ir pastāvējusi jau 50 gadus. Tai jāpastāv latviskumā arī turpmāk. Mēs to gribam un varam -

JA IKVIENS TIK ZEMĒ SĒTU...!

Jānis Mežaks,
LNAK Izglītības un
Kultūras Fonda
priekšsēdis

Aleksandrs Budrevics,
LNAK padomes pr-dis
un Fonda kasieris

LNAK IZGLĪTĪBAS un KULTŪRAS FONDS
4 Credit Union Drive, Toronto, ON M4A 2N8
Labdarības Reģ. Nr. 0672790-21-13

Jā, es vēlos atbalstīt mūsu pastāvēšanu latviskumā - jaunatnes latvisko izglītību un audzināšanu un latviešu kultūras kopšanu.

Es ziedoju \$ 100 □ \$ 75 □ \$ 50 □ \$ 25 vai
\$ _____

Lūdzu, izrakstiet čekus uz LNAK Izglītības un Kultūras Fonda vārda.

Jūs saņemsit kvīti nodokļu atlaidei.

Vārds, uzvārds, adrese _____

Lūdzu, sūtiet savu ziedojumu kopā ar šo formu!

Paldies par Jūsu ziedojumu!

Nozaudēts

pāris brūnu ādas cimdu centrā.

Atradēju lūdz zvanīt 737-9187

vakaros.

Šo MLB Ziņotāja numuru nododam Kanadas
pastā š. g. 12. februārī.

10th LATVIAN SONG FESTIVAL in CANADA

**July 3 - 7, 1996
Toronto/North York
Ontario**

PROGRAMME

WEDNESDAY - 3 July

- 20:00 A. Brigaders' play "Wives' War with the Devil" - *Fairview Library Theatre*
20:00 An Evening of Jazz - *LCC Centre***

THURSDAY - 4 July

- 10:00 - 20:00 Latvian Canadian Fine Arts Exhibit/
Latvian Folk Art & Crafts Exhibit
LCC Centre
Philatelic/Numismatic Exhibit
10:00 Assemblage of the Festival Choir and Folk
Dance Groups - *Allen Gardens*
11:00 Church Service/Opening Ceremonies
St. Andrew's Latvian Lutheran Church
14:00 Official Opening of the Fine Arts Exhibit
LCC Centre
15:00 Official Opening of the Folk Art Exhibit
LCC Centre
17:00 A. Brigaders' play "Wives' War with the
Devil" - *Fairview Library Theatre*
17:00 Latvian film "Commotion at Christmas"
Regent Theatre [Voted best film in 1992/93]
20:00 Soloist Concert - *Walter Hall*
[I. Kalns, soprano; P. Sketris, bass; A. Jansons,
viola; pianists V. Zilberts and Prof. T. Kenins]
20:00 "The Chicago Five" cabaret style concert
Inn on the Park
20:00 Rock Concert - *LCC Centre*
["Battle" of the best known Latvian rock groups]

FRIDAY - 5 July

- 8:30 Latvian Credit Union Association breakfast
LCC Centre
10:00 - 20:00 Latvian Canadian Fine Arts Exhibit/
Latvian Folk Art & Crafts Exhibits
LCC Centre
12:00 A. Brigaders' play "Wives' War with the
Devil" - *Fairview Library Theatre*
13:00 Latvian Schools' Children's Concert
St. Andrew's Latvian Lutheran Church
13:00 Latvian film "Commotion at Christmas"
Regent Theatre
16:00 Performance of recently choreographed
dances - *Ryerson Theatre*
[Performed by folk dance groups from Latvia,
USA and Canada]
18:00 A. Brigaders' play "Wives' War with the
Devil" - *Fairview Library Theatre*
20:00 Concert of Sacred Music
Yorkminster Park Baptist Church
[150 voice choir, soloists, organist, string
orchestra]
20:00 Latvian Fraternities' Dinner Dance
Inn on the Park
20:00 "Reiz bija" dance *LCC Centre*

SATURDAY - 6 July

- 8:00-12:00 Association of Latvian Doctors and
Dentists Conference - *Inn on the Park*
8:30 Latvian Sororities' Breakfast
Inn on the Park
10:00 - 15:00 Latvian Canadian Fine Arts Exhibit
Latvian Folkart & Crafts Exhibits
LCC Centre
10:00 Latvian film "Tereon's Head"
Regent Theatre
["Tereon" is a duck. The film deals with "man's"
conflict with nature.]

16:00 FESTIVAL CHOIR CONCERT Roy Thomson Hall

[Latvian choir music performed by choirs and
individual singers from Latvia, Sweden, USA and
Canada]

- 18:00 - 19:30 Latvian Folk Art & Crafts Exhibits
LCC Centre
20:00 Authors' Forum I - "Readings by
candlelight" - *Inn on the Park*
20:00 **GRAND BALL**
Inn on the Park
and
LCC Centre

SUNDAY - 7 July

- 11:00 Authors' Forum II: "The Latvian Press - 50
years in exile" - *Radisson Hotel*
15:00 **LATVIAN FOLK DANCING
EXTRAVAGANZA**
"Teika par dančiem"
Varsity Arena
[The folk dance performance follows the creative
history of Latvian folk dancing from the first
known and documented simple dances to the most
recently choreographed ones.]
20:00 The "Last Dance"
LCC Centre

Don't forget there is a 10% discount on tickets if
ordered before April 7, 1996. Order forms are
available in the Latvian newspapers "Laiks" and
"Latvija Amerika" and at the Latvian Cultural Centre
in Toronto

Fairview Library Theatre 35 Fairview Mall Drive
Radisson Hotel Don Valley 1250 Eglinton East
Regent Theatre 551 Mt. Pleasant
Roy Thomson Hall 60 Simcoe
Ryerson Theatre 350 Victoria Street
St. Andrew's Latvian Lutheran Church 383 Jarvis
Varsity Arena 275 Bloor West
Walter Hall (E. Johnson Bldg.) 80 Queen's Park Crescent
Yorkminster Park Baptist Church 1585 Yonge

Many other interesting events will take place at the
Latvian Canadian Cultural Centre. There will be
entertainment for the young and old; opportunity to
taste delicious Latvian food and drinks; meet old
friends and make new ones.

* **LCC Centre** = Latvian Canadian Cultural Centre

Inn on the Park has been designated as the official
hotel of the 10th Latvian Song Festival in Canada.
Rates are \$88/\$98/\$128 per room for single or double
occupancy (\$20 extra for each additional person;
children up to 18 yr. are free).

Inn on the Park
1100 Eglinton Avenue East
(Eglinton and Leslie)
North York, Ontario
Canada M3C 1H8
Tel: (416) 444-2561
Fax: (416) 446-3308

Since the First Latvian Song Festival in 1873 in Latvia, the song festival has grown to encompass not only a few choir concerts, but also concerts for chamber music, sacred music, symphonies, operas, ballets, theatre, art exhibits, writers' forums, etc. Song festivals are cultural "events", equal to none. They have acted as a catalyst for the preservation as well as creation of Latvian music, dance, art, theatre and literature. After World War II, overcoming various hardships, Latvians in Latvia under the occupation of the U.S.S.R. and Latvians in exile each continued to build on this tradition and continued organizing song and dance festivals throughout the world.

The First Latvian Song Festival in Canada took place in Toronto in 1953. Since the majority of Latvian-Canadians reside in and around Toronto, all subsequent song festivals (1953, 1957, 1961, 1965, 1970, 1976, 1981, 1986, 1991) also took place in Toronto, drawing performers and spectators from Canada, the U.S.A., Europe and Australia,

It is interesting to note that folk dancing only became part of the repertoire for the 3rd Latvian Song festival in 1961, and, owing to its success, all future song festivals included folk dancing as a vital part of the festival, not only here in Canada but also in the song festivals in Australia, Europe, the USA and Latvia.

After the lifting of the Iron Curtain, Latvian-Canadians were invited to perform in Latvian Song and Dance Festivals in Riga, Latvia in 1990 and 1993 respectively, thus becoming participants of the "Singing Revolution". A limited number of singers and dancers from Latvia performed in the 9th Latvian Song Festival in Canada in 1991. This year we expect an even greater number of singers and dance groups from Latvia, thus helping bridge the gap of 50 years of separation between the developing Latvian culture in Latvia and Latvian communities in exile.

We hope you will enjoy the 10th Latvian Song Festival in Canada. The concerts and performances should please everyone, young and old. The organizing committee has endeavoured to engage the best Latvian talent available, be it for the concerts, dance, theatre, art and crafts exhibits, films, rock and jazz concerts and writers' forum. Come and enjoy!!!

This material has been prepared by the organizing committee of the 10th Latvian Song Festival in Canada. Please retain this copy of *MLB Ziņotājs* for any further use as we will not reprint this information in the future issues.

Contributions and comments to this section are most welcome. Please address them to the editor, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, QC, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832.

The subscription for a year is \$ 30. Pensioners get a \$ 5 reduction (\$ 25). Mail subscription payment to the treasurer of The Montreal Society Anita Porietis-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, QC, Canada H9R 2X5, ☎ 514-697-6624.

10th LATVIAN SONG FESTIVAL in CANADA

Organizing Committee

4 Credit Union Drive
North York, Ontario
Canada M4A 2N5

Tel: (416) 759-4900

Fax: (416) 759-9311

Chair: Edvins Kalvins Tel: (416) 804-4273
Fax: (416) 444-6051

Co-chairs: Valdis Vagners and Arvids Purvs

Secretary: Guna Budrevics

Administration: Valdis Vagners (416) 759-1940

Valda Apse Brigita Eichmane

Uldis Matiss Vilnis Petersons

Treasurer: Juris Simsons

"Vadonis" editor: Anita Liepins (416) 225-0283

Information: Elita Petersons (416) 491-0560

Lolita Gulbe Rudolfs Noritis

Silvija Shedden

Music Arvids Purvs (Chair) (416) 621-1751

Committee Vizma Maksins; Gunars Liepins

Arturs Jansons; Talivaldis Kenins

Folk Dance Guntis Liepins (Chair) (416) 225-0283

Committee Roberts Freimuts Mara Simsons

Zigurds Miežitis Andrija Ozols

Baiba Bredovskis Ilze Williamson

Natalija Kanberga Kaiva Sukse

Events at Vizma Maksins (Chair) (416) 463-6613

Latvian Centre Egils Fogels; Andris Rubenis

Transportation.: Harijs Jansons (416) 767-1388

Events co-ordinator: Atis Bredovskis Tel: (416) 284-4573

Fax: (416) 287-2470

Theatre: Liene Martinsons

Fine Arts Exhibit: Eriks Dzenis

Folk Art & Crafts Exhibits: Ojars Turkis

Philatelic/Numismatic exhibit: Aris Birze

Writers' Forum Lolita Gulbis

"The Chicago Five"/Films from Latvia: A. Bredovskis

Latvian School Choirs' Concert: Ariana Liepins

Youth Events: Gundars Briedis (416) 461-3408

Pauls Ezers

Co-ordinator of

Assemblage of Participants: Edvins Kalvins

During the song festival, an information booth will be set up in the foyer of **Inn on the Park**. Any questions you may have regarding the festival before **July 3, 1996**, you may address to:

10th Latvian Song Festival in Canada

c/o Latvian Canadian Cultural Centre

4 Credit Union Drive

North York, Ontario

Canada M4A 2N5

Tel: (416) 759-4900

Fax: (416) 759-9311

The II International Music Camp for young Musicians

"Music in 20th Century"

will take place from June 30 to July 7, 1996

in OGRE, Latvia

It is sponsored by the Ministry of Culture of Latvia and by the Latvian Youth Song and Dance Festival in Canada

Participation Cost is US \$ 100.

Registration: Dace Aperane, 11 Cat Rocks Dr., Bedford, N. Y. 10506, USA ☎ 914-234-3339

Space is limited. Please, register early!

II starptautiskā mūzikas nometne jauniem mūziķiem

"Mūzika 20. gadsimtā"

notiks laikā no 30. jūnija līdz 7. jūlijam,

Ogrē, Latvijā.

Nometnes rīkošanā piedalās Latvijas Kultūras ministrija un Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padome Kanādā

Dalības maksa US \$ 100.00

Reģistrēšanās: Dace Aperāne, 11 Cat Rocks Dr., Bedford, N. Y. 10506, USA ☎ 914-234-3339

Dalībnieku skaits ierobežots. Piesakieties!

Pieteikšanās termiņš - 1. maijs!

LATVIJAS

VĒSTNIECĪBA

**Sirsniņi vēlam visiem latviešiem Kanādā
svētīgu un ražīgu Jauno Gadu!**

**Latvijas Vēstnieks Kanādā
Dr. Georgs Andrejevs un Dr. Anita Andrejeva,
Padomnieks**

**Mārtiņš Lācis un Janīna Lāce,
Otrais Sekretārs
Raimonds Jansons,
Vēstnieka sekretāre
Ruta Ozoliņa Siliņa,
Darbvedis
Atis Zakatistovs.**

1996. gada 1. janvārī, Otavā

DV MONTREALAS NODAĻAS ZIŅAS

DV MONTREALAS NODAĻAS PILNSAPULCE

un

DV ORGANIZĀCIJAS 50 GADU DIBINĀŠANAS ATCERE

**1996. gada 24. februārī, plkst. 13:30, Latviešu
centrā, 3955 Provo ielā, Lašānā.**

Pilnsapulci atklās nodaļas valdes priekšsēdis. Sekos "Še kopā mēs, biedri". Ar klusuma brīdi pieminēs 1995. gadā mūžībā aizgājušos vanagus un vanadzies. Būs īss apskats par to, kā tika dibināta un veidota mūsu organizācija 50 gados.

Pilnsapulces dienas kārtība:

1. Pilnsapulces vadības vēlēšanas - sap. vad., sekretāra un 2 balsu skaitītāju.
2. Iepriekšējās gada sapulces pierakstes nolasišana un pieņemšana.
3. Valdes ziņojumi par 1995. gada darbību.
4. Revīzijas komisijas ziņojums.
5. Nominācijas komisijas ziņojums.
6. 1/3 valdes, revīzijas komisijas un delegātu vēlēšanas.
7. 1996. g. budžeta uzmetums, pārrunas un pieņemšana.
8. Valdes pr. apskats par patreizējo DV stāvokli Latvijā.
9. Pārrunas un ierosinājumi DV organizācijas nākotnes darbībai.
10. Rezolūcijas DV KV delegātu sapulcei š. g. 4. un 5. maijā, Toronto.
11. Pārrunas pēc sēdes vadītāja ieskatiem.

Kvoruma nesānāšanas gadījumā pilnsapulce būs tiesīga plkst. 14:00 pie jeb kura ieradušos biedru skaita. Sniegputeņa gadījumā, kas var radīt šaubas par sapulces notikšanu, lūdzu zvaniet I. Skrastiņam, 473-8479, vai B. Innusam - 696-1112.

Pēc pilnsapulces būs siltas vakariņas, pakavējoties vecās kaņaviru dziesmās Eižena Reveliņa vadībā. □

PATEICĪBA

DV Montrealas nodaļas valde izsaka sirsnīgu pateicību visiem labvēļiem, kas atbalstījuši mūsu 1995. g. Ziemsvētku ziedojumu vākšanas akciju:

§ 5.00 - J. Ezerosis

§ 10.00 - R. Tūters, Velta Vaivads, L. Kalniņš, A. Stigners, H. Dekmeiers, G. Smilga, Elvira Miglons.

§ 12.00 - Milda Ozols.

§ 15.00 - Helena Bērziņš.

§ 20.00 - H. Romāns, Elizabete Kirstukas, Zenta Wisniewskis, B. Waldheima, I. Klaiše, I. Rambachs, Irma Valdmāne, Jadviga Gasparoviča, Lidija Stadiņa, U. Lūsis, Eleonora Krūmāja, Irēna Krūmāja, A. Ķipēns, Māra Valdmāne-Demandt, Aina Kabule, E. Skujiņš, Inese Ortmanis, Ērika Vītiņš.

§ 25.00 - J. Sprudzenieks, O. Rozentāls, A. R. Reiss, Helena Šmits, E. Reveliņš, Velta Tomsons, Jadviga Ozoliņa, B. Godiņš, Lidija Rudzāte, Alma Ābrams, M. Štauers, S. Opolnieks, J. & G. Lukstiņi, Velta Ozols, Lidija Grīns, K. Timermanis, E. Balulis, V. Hūns.

§ 26.00 - H. Žvīgulis.

§ 30.00 - K. Irbitis, I. Frišmanis, Marta Ērglis, J. Birze, J. Začs, Vilma Ulmanis, K. Dreijeris, P. Zujevs, Anna Kreipāns, J. Ierasts.

§ 35.00 - Spidola Zariņš, Rita Bungay, Antonina Kupcis, A. Sproģis, E. Krūze.

§ 40.00 - J. Ķivītis, Dr. A. Tiltiņa, J. A. Konovālovs, V. Golde, Rasma Leimanis.

§ 50.00 - A. Skuja, R. Vītiņš, V. Paegle, J. Mežinskis, A. Oboruns, A. Pušpurs, A. Laizāns, Ausma Valters, A. Bērziņš, G. & I. Strautiņi, J. Kalacis, L. Varlavāns, V. Nikiforovs, E. Auders, E. Gailis, Elza Āboliņa, Dagmāra Ziediņa, J. Greizis, V. Klētņieks, I. Steprāns, Alma Gūtmane, A. Panga, K. Ivanovskis, Anta Paabo, K. Čaks.

§ 60.00 - V. Ozols.

§ 75.00 - J. Verners, P. Zaļums, E. Platups.

§ 100.00 - J. Bilinskis, J. & Metumi, K. Deksnis, Malda Skaiskalns, B. Innus, Helena Casno, J. Graudiņš, J. Odiņš, J. I. Skrastiņš, A. & D. Zariņi, T. Kraulis.

§ 150.00 - Valija Grunde, J. R. Palieps.

§ 200.00 - A. Apinis.

No 110 ziedotājiem kopā ir ienācis \$ 4648.-. Gribu pieminēt, ka 14. jūnija ziedotāju sarakstā nebija publicēti sekojošie vārdi: \$ 20.- B. Waldheima, \$ 25.- P. Zaļums, anonīms, \$ 30.- Rasma Leimane, \$ 50.- J. Mežinskis, R. Vitiņš ar ģimeni, J. Blusanovičs, E. Lipomanis.

Izsaku arī personīgi lielu paldies Jums katram par sniegto atbalstu. Mums visiem vajadzētu ieklausīties dzejnieka Andreja Eglīša vārdos: "Caur nakšu pusnaktīm no tēvu zemes dzirdu mūsu tautas balsi: PA-LĪ-GĀ!"

Tā palīdzības roka mums arī būtu jāsniedz pretim katram pēc savām spējām.

Uz redzēšanos jūnijā!

Arnolds Zariņš

KĀ CENTRS PULSĒ?

Montrealas latviešu sabiedriskā centra valdes sēdi 17. janvāri vadīja valdes priekšsēdis Andrejs Vitols. Viņš ziņoja, ka Montrealas latviešu skola un jauktais koris Atbalss neesot apmierināti ar telpu siltumu. Valde paskaidro, ka Centra pārzinim jāpaziņo telpu lietošanas laiks, lai telpas varētu iepriekš pienācīgi iesildīt.

LNAK lūgusi pārskatu par Centra 1995. gada darbību. To ievietos iggadējā pārskatu grāmatā, kas iznāk uz LNAK sesijas laiku un kas labi atspoguļo Kanadas latviešu sabiedrisko dzīvi. Tā kļuvusi par nozīmīgu rokas grāmatu.

Valde nolēma iegādāties visiem ēkas logiem jaunus aizkarus, ja kase šo izdevumu varēs atļauties.

Gaŗas pārrunas, kas izvērtās karstās un skaļās debatēs, notika par telpu irētāju atstāto grīdu tīrību. Valde pieņēma lēmumu, ka ires maksu paaugstinās par \$ 30.- tiem, kas telpas atstās neiztīrītas. No šīs piemaksas atbrīvoti telpu irētāji, kas garantē par lietoto telpu grīdu tīrību.

Tik skaļas un iekarsušas pārrunas visā Centra pastāvēšanas laikā ir bijušas tikai divi pēdējās valdes sēdēs. Jācer, ka turpmākās valdes sēdēs sarunas notiks bez nepatīkamām pieskāņām.

Centra gada svētki notiks 30. martā, plkst. 19:00, Centrā.

Nākamā centra valdes sēde paredzēta 21. februārī, plkst. 19:30, Centrā. Centra valdes sēdēs var piedalīties visi interesenti. □

L. Kalniņš

Mans mīļais vīrs

**JĀNIS EDVARDS (DŽEKS)
ZAĻINKĒVICS**

Dzimis 1920. gada 26. februārī, Dobelē,
Latvijā.

Miris 1996. gada 21. janvārī, Montrealā.

Dzijas sērās

sieva Lidija

Mīļo vīriņ, saldu dusu
Novēlu Tev kapsētā,
Savā sirdī klusi, klusi
Turēšu tev piemiņā.

PIE PENSIONĀRIEM

Pensionāru Ziemsvētku eglītes sarikojums notika 21. decembrī. Tajā lūgšanu teica māc. R. Caune, bet ievadvārdus priekšnieks V. Paegle, teikdams paldies un vēlēdams priecīgus svētkus un laimes Jaungadā visiem darba darītājiem un kuplās saimes dalībniekiem. Savu uzrunu viņš nobeidza ar L. Breikša lūgšana Ziemsvētku vakarā lasījumu.

Pāris dzejoļus lasīja un mūzikālu priekšnesumu sniedza Jūlijs Metums, bez kuŗa devuma nav gandrīz neviens no pensionāru saietiem.

Ziemsvētku vecīša lomu veica Jāzeps Greizis, kas teicās uz sarikojumu atbraucis ar taksiti. Viņam netrūka dāvanu daudzumiem čakliem apvienības darbiniekiem (daži saņēma pat vairākas) - V. Paeglem, K. Čakam, Z. Wiesnovskai, E. Vārsla-

vānei, E. Reveliņam, V. Ulmanei, J. Metumam, L. Rudzātei, Eliz. Metumai, H. Šmitai, E. Kirstukas, Mērija Vernerai, A. Paeglei, Sp. Zariņai, I. Strautiņai, Almai Gūtmanei un G. Strautiņam. DV Montrealas nod. paciņas izdala V. Hūns ar palīgiem J. Verneru un J. Bilinski, jo šogad esot maz darbinieku un laika, lai tās aizvestu uz katru dāvanu saņēmēju māju. Spidola Zariņa (galvenā saimniece) pasniedza pateicības ziedus azaida gatavotājām.

Bija arī gadskārtējā pašapdāvināšanās, kuŗā katrs saieta dalībnieks atnes vismaz \$ 5.- vērtībā mantu, ko tad ipašā sadalē, ko kārtoja H. Šmits un I. Strautiņa, saņem kāds cits, kas šajā pasākumā piedalās. Likās, ka šoreiz atsaucība bija no visiem ap 70 apmeklētājiem.

Bija rakstiski sveiciens no bijušās dalībnieces Irmās Strazdiņas, kas tagad dzīvo Latvijā.

Azaidis, kā vienmēr, visiem garšoja labi. Pārunu netrūka un gaisotne bija gaiša. □ **Š.**

Pensionāru pirmā sanāksme 1996. g. notika 18. janvārī, kā parasts, centrā. Sanākumi atklāja valdes priekšsēdis V. Paegle, ar klusuma brīdi pieminot mūžībā aizsaulkto Alfredu Krūmiņu, kas veļu saimei bija pievienojies isi pirms Ziemsvētkiem.

Sanāksmē piedalījās dzimtenes ciemiņš Andrejs Brumelis un režisors Gunārs Verenieks, kas pa reizei parādās pensionāru saietos.

Ievadam bija māc. R. Caunes vadītais svētbrīdis ar lūgšanu. Tam sekoja V. Paegles pārdomu lasījums Jaunā gadā ieejot, ko viņš nobeidza ar vārdiem - lūgšim Dievu, lai Viņš stiprina katru no mums šeit, kā arī dzimtenē, jo ir sācies jauns darba cēliens, jaunas rūpes.

Janvāri dzimušos paziņoja I. Strautiņa. Šoreiz bij 7. Tos sveicināja visa pensionāru saime. Reta, svētīga un iespaidīga jubileju 31. janvārī piedzīvoja Janis Hūns, kam tad apritēja 100 mūža gadi. Viņš gan pats saietā nebija ieradies. Kā vienmēr, visiem jubiliāriem kopīgi nodziedāja "Daudz baltu dieniņu."

Jūlijs Metums uz pārnēsāmām ērgelēm atskaņoja 3 mūzikālus priekšnesumus, kas visiem ļoti patika. Režisors G. Verenieks stāstīja par saviem piedzīvojumiem Rīgā pagājušā gada rudenī, kur pavadījis 7 nedēļas. Strādājis neatkarīgā teātrī "Kabata", kur iestudējis lugu "Karaliskais Gambits". Kādā nelielā Vecrīgas zālē tā izrādīta 18 reizes.

Par saviem piedzīvojumiem un pieredzi Latvijā stāstīja bijušais torontietis A. Brumelis, kas jau ir pilnīgi pārcēlies uz dzīvi tur. Viņa stāsts par saskarsmi ar mafijas pārstāvjiem skumdināja visus pensionārus. Žēl, ka atdzimušās Latvijas vadītājiem vēl nav izdevies mafijas darbību ierobežot. A. Paegle nolāsīja pateicības vēstuli no Teteles pamatskolas direktora A. Želnas par mūsu pensionāru nosūtītām svētku dāvanām skolai un labākajiem skolniekiem. Paziņoja, ka saņēmis aicinājumu viesoties Oatvas senoīru kluba 2. maija sanāksmē.

Jāpiezīmē, ka par mūsu pensionāriem rūpējās un gādā V. Paegle, kam tikko aiz mūžības kalniem aizriņoja 75 mūža gadi. Šķiet, ka sabiedriskā darba pienākumi viņam, nedz kundzei Ainaī, neļauj novecot. Viņus vienmēr uzmundrina un neļauj apstāties lielā un plašā pensionāru saime, kuŗā šoreiz varēja saskaitīt 84 galviņas, un ne vienreiz vien Voldemāram arī šoreiz bija jāmeklē viņa saimes klusinātājs - skaļais zvans.

Saiets bija labi organizēts. Vadība saņēma pateicību. Nākamā sanāksme notiks 15. februārī, parastā laikā un vietā (Skatiet Sabiedriskās dzīves laikrādī!). □

Skrastiņu Indulis

LIKSTA PĒC LIKSTAS

Ir jābrīnās, kur akciju sabiedrības "Bebri" akcionāri un vadītāji ņem to drosmi un uzņēmību turpināt pasākto darbu Latvijā, lai tur uzlabotu telpu apsildīšanu un sagādātu labākus logus, durvis un citas apsildāmās ierīces. Ka kļūmes un likstes birst kā no neaizsienama maisa, liecināja pēdēja "Bebri" sanāksme 7. februārī, centrā.

Par visu to plašāk stāstīja Br. Innus, kas sabiedrības uzdevumā Latvijā viesojās janvārī, lai atrisinātu vienu otru burvja mezglu, kas darītājus šeit dzen arvien lielākā neskaidrībā un nedrošībā. Atklājās, ka ražošanas darbs arvien nedod peļņu. Galvenokārt tādēļ, ka viss darbs notiek nepareizās proporcijās: birojs par lielu, darbinieku par daudz, tirgus mazs, jo trūkst pa-

reizās reklāmas un cilvēku, kuriem varētu uzticēties, grūti atrast. Arvien gadās tā, ka uz izraudzītām uzticamības personām nevar paļauties. Informācijas plūsma un kontroles iespējas ierobežotas. Viss tas noved pie apstākļiem, kas rada jaunas galvas sāpes. Rezultātā līdzšinējie ieguldījumi jāiegulda no jauna un dažkārt vajadzīgas jaunas summas.

Dotajos apstākļos Br. Innus un A. Ābele darijuši iespējamo, lai apstākļus uzlabotu. Direktori, kuŗu vidū ir arī pāris kanadiešu, lēmuši kopējos sabiedrību pasākumus iztirzāt vēl tālāk. Kad jaunie informācijas materiāli būs apstrādāti un saņemti ieteikumi no Latvijas, lems par tālāko rīcību. Kanadieši atzinās, ka minētie sarežģījumi pamazām nositot garastāvokli, tomēr atzina, ka jāturpinot mēģināt, jo iespējas un izdevības tomēr esot vēlā ņemamas.

Katrā ziņā Bebji var būt pateicīgi, ka tiem ir Bruno Innus, kas jautājumu risināšanā meties ar pilnu krūti un kam kā uzņēmējam ir sava pieredze tirgzinības laukā. Tomēr - šķiet, ar vienu cilvēku nepietiks. Kā atrast citus, kā tos izvērtēt un kam uzticēt sarežģītos jautājumus un pasākumu sekmīgu pārvaldi, ir jautājumi, kas prasa atbildes.

Interesanti atzīmēt, ka, ja Latvijā dažkārt sūdzas par ārzemniekiem, tad līdzīgi notiek šeit - neapmierinātība ir ar turiniešiem. Šķiet, pārpratumu pamatā ir pieejas, ar kādām mēs uz tirgus iespējām skatāmies savām acīm un ar kādām uz tām skatās cilvēki, kas tās grib veidot Latvijā. Abu starpā, rādās, ir liela atšķirība. Jājautā, vai Bebjiem izdosies celt tiltu pāri okeānam, lai attaisnotu savu darbošanos un pastāvēšanu. Patlaban vēl netrūkst degsmes un gribas. Cik ilgi var turpināties šis stāvoklis? Kur atrast uzticamības personas gan šeit, gan tur, lai lietas risinātos tā, kā tām jārisinās, lai sabiedrība pastāvētu. Atbildes uz šiem jautājumiem noteiks Bebju nākotni. Vismaz šobrīd viņi nav gatavi uzdot, kas ir laba zīme. Jācer, ka līdzīgos uzskatos būs darbinieki Latvijā.

Sanāksmi lietpratīgi vadīja A. Palejs. Sabiedrības dalībniekiem bija daži jautājumi, bet citādi tie neko daudz iebilst nevarēja, kā pieņemt to, ko bija dzirdējuši, un uzticēt vadībai turpināt rīkoties ar viņu ieguldīto naudu cerībā, ka nāks labākas dienas un ka tie varēs iegūt kādus peļņas augļus, kas tiem tomēr pieņāktos.

Ja kādam ir vēlēšanās iepazīties ar dažādajiem tehniskas dabas jautājumiem, ieteicams apmeklēt sanāksmes, jo to lielākā daļa attiecas uz dažādajiem specifiskiem pasākumiem, kas saista tikai daļu šīs sabiedrības dalībnieku un plašākai sabiedrībai patlaban nav svarīgi, jo nav ieguvuši savu galīgo veidu. Turklāt akciju sabiedrība ir privāts peļņas pasākums.

Nākamā sanāksme notiks 6. martā, plkst. 16:00, Centrā. Interesenti, kas vēlētos iegūt sabiedrības akcijas, aicināti sazināties ar tās direktoriem. □

M. Štauers

*** **

MLB GADA SVĒTKI

27. septembrī, centrā, Montrealas Latviešu Biedrība svinēja savu 48 gadu pastāvēšanas svētkus, kas apritēja gada sākumā - 4. janvārī. Biedrība ir otra vecākā latviešu organizācija Kanadā aiz Edmontonas Latviešu Biedrības Imanta. Tā to vēstīja priekšnieka vietnieks Roberts Klaiše, kas bija šī vakara vadītājs. Viņš arī minēja, ka pusi no šiem gadiem - 24 - biedrību vadījis tās patreizējais priekšnieks Mārtiņš Štauers, kas vakara programmas daļā referēja par sabiedrības manturību un pastāstīja par saviem piedzīvojumiem Latvijā, no kurienes viņš bija atgriezies tikai pirms pāris dienām.

Referātā M. Štauers apskatīja ik sabiedrības locekļa brīvo līdzekļu sadali sabiedriskajiem pasākumiem. Par tiem cinās dažādas biedrības, politiskas partijas un labdarības pasākumi. Lai līdzekļus iegūtu, sabiedrības vadītājiem jābūt ne tikai gudriem, atjautīgiem, bet arī laipniem, smaidīgiem un uzmanīgiem. Nevar citus kaitināt, jo nekad nevar zināt, kad no kaitinātā būs vajadzīga palīdzība kāda sabiedriskā pasākuma īstenošanā. Savas domas ilustrēšanai referents lietoja Kanadas dolāra monētu Lūniju un atslēgu saišķi. Lūnijs viņam nodēra katra dolāra sadales un atslēgas - dažādo pieeju raksturošanai. Temats, ko autors izstrādājis itin plaši un pie kuŗa arvien vēl strādā, prasa plašāku telpu un jāapskata atsevišķi. Ieskatu tajā šoreiz guva tie biedrības darba darītāji un veicēji, kas bija ieradušies šajā sarīkojumā.

AMBER

GLOBUS

Latviešu uzņēmums ar profesionālu pieredzi

PAKALPOJUMI

BALTIJAS VALSTĪS

Birojs Montrealā: 1625 Duff Court, # 412
Lachine, P. Q. H8S 1E5
☎ (514) 637-9495

SAIŅI AR GAISA SATIKSMI

◆ katru nedēļu; sasniedz Rīgu 5 dienās

SŪTĪJUMI AR KUŅI

◆ katru otro nedēļu,

◆ visi sūtījumi garantēti un apdrošināti,

◆ pieņem saņņus Jūsu mājās.

SŪTĀM SAGATAVOTUS PĀRTIKAS SAIŅUS

◆ pieprasiet mūsu cenrādi.

GARANTĒTA UN APDROŠINĀTA DOLĀRU PIEGĀDE LATVIJĀ

◆ naudas pārvedumi Kanadas un ASV dolāros.

RŪPĒJĀTIES PAR NAUDAS SAŅĒMĒJA DROŠĪBU!

◆ nevienam netiek izpausts naudas saņņēmēja vārds,

◆ nevienam netiek izpausta sūtītā naudas summa

Iespieddarbu salikums (Typesetting)
grafiskais un latviskais ietērs
grāmatu iespēšana un iesiešana
visāda veida iespieddarbi
visādi tulkojumi

OZOLS PUBLISHING CO.

138 MAIN STREET, TORONTO, ONTARIO M4E 2V8

Mēs turpinām Valtera Ziedīņu iesāktu darbu

Silvija Ozols
Edmunds Ozols
Veita Ozols

Biroja (416) 691-1680
Māja (416) 231-9618
Fax (416) 698-7904

Pēc referāta sekoja svētku azāids, ko bija gatavojušas biedrības dāmas. Ēdienu izvēle, kā biedrībā tas parasts, bija izmeklēta un sagādāja vakara dalībniekiem patīkamu pārsteigumu. Jāsaka saimniecēm sirsnīgs paldies par izdomu un neatlaidīgo darbu. Viņas arī bija parūpējušas par izlozes priekšmetiem īpašā izlozē.

Sarīkojuma trešajā daļā diriģents un komponists Andris Gūtmanis vadīja savus Suzuki metodes vijolniekus - bērņus īpašā koncertā, kas iepriecināja ar teicamo sniegumu šajā skološanas paveidā. Skolotājs bija iemācījis bērņiem arī pāris latvju tautas melodijas, no kuŗām Pūt, vējiņi, visi dziedāja līdz. Viņam laiku pa laikam bija jāskaņo arī mazās vijolites, kas lika piezīmēt, ka nezinot, cik tūkstošreiz viņš šo darbu veicis.

Pateicoties šai priekšnesumu daļai, gandrīz vai dubultojs vakara apmeklētāju skaits, jo to klausīties bija ieradušies bērņņu vecāki, kas arī filmēja savus mazūļus latviešu centrā video filmās vai iemūzināja fotogrāfijās. Šāda veida sadarbība ar vietējo sabiedrību ienesa kaut ko neparastāku mūsu vidē. Tas paplašināja apvārksņus. Par to paldies Andrim Gūtmanim un bērņņiem-mūziķiem. □

Š.

**Goliger's
Travel**
SINCE 1955

Kravis Travel Services Ltd.

- Ceļojumi uz Latviju
vīzas, lidojumi,
auto īre un viesnīcas
- Jūsu ciemiņiem no Latvijas
kārtotam lidojumus
- Ekskursijas pa Latviju
sadarbībā ar Latvia Tours

Jūsu pārstāvis Jānis Kravis
(416) 924-6328

Cumberland Court,
99 Yorkville Ave.
Toronto, Ont. M5R 3K5
Fax (416) 924-5954

 LATVIA TOURS
Kanādas un Amērikas pārstāvji

1-800-268-7442

LATVIEŠU JAUNATNES DZIESMU SVĒTKU PADOME

291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe,
Quebec, Canada, H9X 2R2
☎ 514-457-9832

Piedāvā:

LATVISKĀS VIESĪBU SERVJETES

150 servješu paka \$ 25.- + \$ 4.- pastam

2-18 servješu paciņas - \$ 6.00 + \$ 1.50 pastam

Rotājiet savus godu un svētku galdus ar šīm
servjetēm!

Aicinām atbalstīt

MŪZIKAS NOMETNES LABVĒĻU FONDU,

lai nodrošinātu jauniešu un lektoru piedalīšanos
nākamajā Mūzikas nometnē, kas notiks 1996. gadā,
Rojā, Latvijā.

Visi maksājumi adresējami uz augšējo adresi
un čeki rakstāmi uz *Latvian Youth Song and Dance
Festival* vārda.

Pateicamies par Jūsu uzmanību un atsaucību!

PADOME

COLLINS CLARKE MACGILLIVRAY WHITE

Funeral Directors

- 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

FLOWERS
by
Laryanna

MAX-IMMO
Courtier En Immeubles

Uldis Lusis, B. A.
Agent immobilier
☎ 514-488 7615

MLS

PAKALPOJUMI

nekustāmo īpašumu tirdzniecībā.
Zvaniet! - Tel. 514-488-7615

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227-2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozols. DARBINIEKI: Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Konstantīns Čaks, Imants Freibergs, Ludvigs Kalniņš, Anna Kreipāne, Marga Lūsis, Uldis Lūsis, Valdis Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Anna Skujiņa, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 30.00 gadā, MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem - \$ 25.00 gadā, gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 6.00, uz citiem kontinentiem \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas maksa - pret \$ 3.00 ziedojumu. PAZIŅOJUMU LAPPUŠU SLEJU MAKSA: mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp. - \$ 30.00, 1/3 lpp. - \$ 35.00, pilna lpp. - \$ 65.00; paziņojumu sagatavošanas izdevumi - \$ 20.00; Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Vasaras mēnešos vai neparedzētos gadījumos iespējams dubultnumurs. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un vispārējas ziņas nepauž ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod vārds un uzvārds, pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Redakcija iesūtītos materiālus neuzglabā un nesūta atpakaļ. Anonīmus rakstus neievēro.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY

FEBRUARY 1996 FEVRIER

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS

ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, Qué., Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832